

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

GEWELD EN BEDREIGINGEN IN ART. 373 S.W.

A. Situering.

1. Het misdrijf « Aanranding der eerbaarheid met geweld of bedreigingen » komt voor als een gesloten geheel.

Als « aanranding » dient de rechtsfiguur van « aanslag » te worden onderscheiden en daarmee is reeds een wezenseigenschap aangeduid.

Er zal aanranding der eerbaarheid zijn, met geweld of bedreigingen, « zodra er begin van uitvoering is » zegt art. 374 (zie overigens de rechtspraak (Verbr. 23 Maart 1837, Pas. 1837, I, 66; Verbr. 26 April 1838, Pas. 1838, I, 288).

2. Art. 373, 1° lid geeft een algemene regel, die de twee volgende paragrafen beheerst. Om strafbaar te zijn, dient de aanranding der eerbaarheid (altijd in het raam van art. 373) gepleegd te zijn met geweld en/of bedreigingen.

3. De termen « geweld » en « bedreigingen » maken dus deel uit van de delictsomschrijving, waaraan, in de volgende paragrafen van art. 373, een penale discriminatie op basis van leeftijd wordt gehecht.

4. Om beter het kader te vatten, waarin de begrippen geweld en bedreiging werden geplaatst, gaan wij thans over tot het aanduiden der wezenseigenschappen van het delict waaraan zij onafscheidbaar zijn vastgehecht, en waarvan zij niet mogen worden onderscheiden.

B. Aanranding der eerbaarheid met geweld of bedreigingen.

Voor het aanwezig zijn dezer rechtsfiguur is vooreerst nodig dat het geweld of de bedreigingen zouden gepleegd zijn bij :

1° een fysische materiële handeling : geweld kan dus niet bestaan uit een geilen oogopslag, of een ongepaste taal. M.a.w. het analogisch uitbreiden van het begrip « fysische handeling » tot « moreel geweld » blijkt principieel te veroordelen, niet alleen omdat de zin van art. 2 der wet van 8 Juni 1867 zich hiertegen verzet, maar ook omdat door het aanvaarden van deze analogie er al te licht begripsverwarring ontstaat met de notie « bedreiging », waar het klaarblijkelijk de bedoeling van de wetgever is geweest in tegenstelling met het strafwetboek van 1810, hierin kláarte te brengen. (Zie art. 331 strafwet-

boek van 1810, en de daaruit voortvloeiende rechtspraak : o.m. Verbr. 27 Dec. 1883, Bouges, Sir., 85, I, 516; en voetnota; Biltris, n° 6; zie ook Verbr. 1 Dec. 1848; Riquet, S. 49, I, 543; P. 50, I, 151).

In de aanrandingshandeling *zelf* kan het geweld uitzonderlijk schuilgaan : (Verbr. 3.6.40, I, 158; Verbr. 1940, blz. 60; id. 11.2.42, Pas. 1942, I, 40, en nota id. 13.3.1944, Pas. 1944, I, 251). Normaal zal het geweld of de bedreiging echter een onderscheiden materiële fysische handeling vereisen. Hierover verder meer.

2° De bedoeling of het intentioneel element bij de handeling die het geweld of de bedreiging incarneert, mag alle vormen aannemen en dient geenszins beperkt tot het voornemen zich sexuele genoegens te verschaffen. Worden onder meer verbatim als intentioneel element genoemd : haat, naijver, wraak, inzicht te beledigen, nieuwsgierigheid, enz... (Corr. Fr., 6 Februari 1928, Sirey 1928, I, 198).

3° De handeling, die het geweld of de bedreigingen draagt, moet werkelijk onzedig zijn. Dit is een materieel gegeven, dat aan veel betwisting onderhevig kan zijn. Met geweld een vrouw omarmen, of haar bedreigen wanneer zij niet toelaat zich te laten zoenen, is geen aanranding der eerbaarheid met geweld of bedreigingen, maar zal eerder, al naar gelang het geval strafbaar zijn krachtens artikelen 448, 563, 3°, of 561, 7°.

Een ruime plaats blijft hier open voor het oordeel van de rechter.

« La notion de pudeur est essentiellement relative... En règle générale, ce n'est pas le nu qui constitue le critère de l'obscénité, mais plutôt le sentiment de la nudité » (1).

Een substraat aan de rechter geven, onder vorm van wet, van het idee « goede zeden » ware m.i. t'enenmale onmogelijk wegens de eerder snelle gewoonterechtelijke en regionale evolutie van dit begrip, en de verschillen in klasse, rang en stand.

De rechter zal hierbij echter zijn persoonlijke opinie ter zijde zetten, en de feitelijk aanvaarde normen der gemeenschap als maatstaf nemen.

In dit verband moge het volgende worden opgemerkt :

« Nous croyons pouvoir dire, que si la notion de devoir moral n'est pas plus sanctionnée par la jurisprudence, c'est qu'il existe un conflit entre les règles de la technique juridique et la loi morale » (2).

En elders wijst Saint-Cyr nog meer uitdrukkelijk op het feit, dat de goede zeden slechts zijn de weergave op een bepaalde tijd en op een wel bepaalde plaats van het « moreel ideaal » (3), een culturele factor dus van een welbepaald volksdeel op een welomlijnd punt van zijn evolutie.

Geen schrijver zal er dus ooit in slagen, een alomvattende bepaling van dit begrip te geven, al weze het maar voor één land. Vandaar de restrictie in « aanranding der eerbaarheid met geweld of bedreigingen » tot de materiële handeling, en de beperking van de noties geweld of bedreiging tot een belichaming in stoffelijke handelingen, waaruit weer voortvloeit « le conflit entre les règles de la technique juridique et la loi morale ».

4° Een vierde vereiste is, dat het ten laste gelegde feit moet gepleegd zijn « corpori a corpore », al of niet met behulp van een welbepaalde derde die dan zowel het element « corpori » als « corpore » kan uitmaken.

Door het element « corpori » moet verstaan worden : lichaam met klederen :

« Une personne... : c'est le corps et l'ensemble des vêtements et objets que porte la victime, et qui... ne font qu'un avec le corps » (4).

Geweld en bedreigingen kunnen dus gebeuren bij een handeling, waarbij het lichaam niet rechtstreeks wordt aangeraakt. De Franse rechtspraak is hier breder (5).

5° De hier behandelde rechtsfiguur is niet denkbaar, wanneer het slachtoffer zijn toestemming gaf. De bedoeling van de wetgever vindt inderdaad zijn zwaartepunt in de bescherming van de persoonlijke vrijheid en onaantastbaarheid. Het probleem der toestemming kan echter een vrij ingewikkelde feitenkwestie worden : in feite kunnen immers geweld en/of bedreigingen door het « slachtoffer » in mindere of meerdere mate, bewust of onbewust uitgelokt zijn.

De opgelopen letselen, de objectieve zwaartegraad van de bedreigingsinhoud, schijnen de meest betrouwbare uitgangspunten om na te gaan in hoeverre werkelijk bestaande weerstand diende gebroken.

6° Verder is het onverschillig, of het geweld of de bedreiging gebeurden tegenover een persoon van het mannelijk of van het vrouwelijk geslacht. Aanranding der eerbaarheid met geweld of bedreigingen is derhalve zowel denkbaar tussen personen van het zelfde geslacht, als tussen een man en een vrouw.

C. Benadering van de bepaling der begrippen geweld en bedreiging door vergelijking tussen de artikelen 373 en 375.

1. Bedoeling is, door elementen van de rechtsfiguur van art. 375 de aanranding der eerbaarheid van art. 373 en inzonderheid de begrippen geweld en bedreiging in een klaarder omlijnd gebied af te zonderen, om des te beter de draagwijdte van beide te ontlede begrippen te vatten.

In art. 375 dient het geweld en de bedreiging verricht te worden door een man op een vrouw tot het verrichten van een ongeoorloofde natuurlijk voltrokken geslachtsdaad, die moet zijn gevolgd, en waarbij strafrechtelijk poging is voorzien, waar de feitelijke poging in zake art. 373 als het voldongen misdrijf geldt (zie art. 374).

2. Daarmede is m.i. ondermeer gezegd, dat de woorden geweld en bedreiging voor de straftoemeting ten zeerste met het intentioneel element zijn doordrongen dat iuris tantum vermoed wordt in te houden het verrichten der geslachtsdaad bij verkrachting, of elke

andere (6) aantasting van de sexuele integriteit van de persoon bij art. 373, onverminderd de toepassing van verzachtende omstandigheden, die hun zetel vinden in het intentionele en dewelke in de rechtsevolutie meer en meer met omzichtigheid worden behandeld (7).

Het feit, dat bij verkrachtingspoging het misdrijf wettelijk voorzien en strafbaar is, doch ten overstaan van aanranding der eerbaarheid met geweld en bedreigingen het misdrijf bij enkele poging reeds volkomen aanwezig is, is ook van aard ons een dieper inzicht te geven in het intentioneel element dat aan de bedreiging of aan het geweld moet kleven.

Deductief kan andermaal worden gezegd, dat wanneer onder physische of morele dwang (bedreiging) de geslachtsdelen van de man slechts in aanraking zijn geweest met deze van de vrouw, art. 373 de plano toepasselijk is, voor de interpretatie van de woorden geweld en bedreiging, wanneer de feitelijkeheden daar ophielden door de onafhankelijke wil van de dader, die immers toch door het gebruikte physisch en/of moreel geweld zijn wil vrij imponeren kon (8).

« A la différence de l'attentat à la pudeur, qui existe complètement dès qu'il y a commencement d'exécution, le viol admet parfaitement la tentative, car il y a un but déterminé » (9).

Inderdaad, zolang bij verkrachting het doel niet bereikt is, staan wij in het stadium der poging, waar de wet in artikel 374 uitdrukkelijk voorziet dat een al of niet verwezenlijkte bedoeling niet speelt : geweld en/of bedreiging bij aanranding der eerbaarheid in het kader van artikel 373 kunnen dus onafhankelijk, los van om het even welke bedoeling bestaan, m.a.w. geen bepaalde bedoeling dient hier bewezen te zijn.

Artikel 373 zal dus steeds de plano toepasselijk zijn, telkens de elementen van verkrachting niet voldoende kunnen bewezen worden.

Wanneer we hiërboven tot het besluit kwamen, dat bedreiging en geweld ter gelegenheid van een sexuele handeling, los van elke bedoeling van de aanrander in het kader van artikel 373 strafbaar is, wordt hierbij tevens duidelijk, een kennelijk, wettelijk pogen, om het geweld of de bedreiging op te vatten, meer langs de zijde van het slachtoffer. Men wil het geweld gaan zien, meer als een gemis aan toestemming (10) :

« Des actes lubriques consommés sans la volonté de la victime sont par eux-mêmes constitutifs de la violence; ils froissent les sentiments de pudeur, et portent atteinte à l'intégrité du corps, plus que ne le feraient des coups. »

« C'est le défaut du consentement plutôt, que la violence en soi qui constitue le crime » (11).

Men doet er m.i. goed aan, deze rechtspraak door de Franse jurisprudentie ingegeven, met de grootste omzichtigheid te behandelen, daar ze al te licht neerkomt op een verwarring tussen de artikelen 372, 373 en 375.

Liever dan zich tot een hybridische gedachtengang te laten verleiden, geve men er de voorkeur aan geweld en bedreiging als een functie van een sexuele daad te beschouwen in hoofde van het slachtoffer. Onze methode van benadering door vergelijking — het dient hier nadrukkelijk beklemtoond — mag dus slechts memo-technisch worden aangewend.

3. M.i. kan in het raam van artikel 373 worden gezegd, dat geweld of bedreiging hier niet een gemis aan toestemming betekent, doch wel inhoudt.

« Les actes lubriques... froissent les sentiments de pudeur et portent atteinte à l'intégrité du corps, plus

que ne le feraient des coups. (Corr. Luik, 10 Maart 1911, Rev. D. P. 1911, 410).

D. Nagaan van de begripsinhoud.

I. Geweld.

Zeer algemeen is geweld: het plegen van onrechtmatig kwaad. Deze bepaling kan stellig in het kader van artikel 373 niet voldoen. Hieruit volgt echter reeds, dat de man geen aanranding der eerbaarheid met geweld of bedreigingen kan plegen tegenover zijn wettige vrouw (12).

Moet het geweld van zulke aard zijn, dat men er onmogelijk kan aan weerstaan? Dit wordt doorgaans niet aanvaard. Genoegzaam is, dat het geweld van die aard zij, dat het de weerstand van het slachtoffer in de weg staat. Dit is een feitelijke kwestie (13).

Duidelijk is ook, dat het geweld uitgaande van feiten (heirkracht) hier geen toepassing kan vinden. Het geweld moet uitgaan van een persoon (cfr. supra) (14).

Geweld, uitgaande van liefdegevoelens, wordt in niets van zijn begripsinhoud ontdaan. Het is niet langer, zoals dit weleer het geval was, als een verkeerde uitdrukking van een oprecht gevoel te beschouwen. De liefde wordt thans volkomen van het geweld gescheiden.

Daarom heeft deze drift niet steeds een verzachtende invloed op de straftoemeting, maar, als juridisch er van gescheiden, zal ze slechts nu en dan als verzachtende omstandigheid kunnen ingeroepen worden. Bij het liefdegevoel immers, is de drift niet zo plots, geheel, en aloverweldigend aanwezig, als bij de gramscap. Er blijft dus een grotere toerekeningsvatbaarheid, en vandaar een grotere strafbaarheid.

« Les actes commis dans la colère sont moins coupables que ceux commis dans l'égarement de l'amour. En effet, la colère naît le plus souvent instantanément: elle est subite... il en est autrement, dans l'égarement produit par l'amour » (15).

Geweld schuilt er ook in de verrassing, wanneer elke fysische weerstand onmogelijk was:

« Il y a cependant violences, lorsque la victime s'est vue contrainte à subir des entreprises immorales, soudaines et imprévues, auxquelles elle n'a pu physiquement se soustraire mais auxquelles elle aurait certainement résisté s'il lui avait été possible d'agir en temps utile » (16).

Het bewijs moet dan echter geleverd worden dat het slachtoffer, ware het mogelijk geweest, weerstand zou geboden hebben.

Maar geweld kan nooit schuil gaan in het raam van artikel 373 in uitlatingen en/of handelingen, die — om hen van bedreigingen te onderscheiden — enkel een ogenblikkelijke psychische weerslag op het slachtoffer zouden hebben: schrikwekkende indruk maken volstaat dus niet, m.a.w. de bedreiging, of het geweld, uitsluitend geïnterpreteerd van de zijde van het slachtoffer zal niet volstaan. Dit komt tot uiting in een eerder gebrekkige tekst bij Nijpels:

« L'expression « violence » indique les violences physiques: de simples violences morales seraient insuffisantes » (17).

Het misbruik van gezag is derhalve niet te beschouwen als een wezensbestanddeel van artikel 373; maar wel als een verzwarende omstandigheid (18), vervat in artikel 377.

Het geweld zal derhalve materieel en fysisch moeten zijn, « corpori a corpore ». Anders staan we

voor een verzwarende omstandigheid (19), een bedreiging of een juridisch waardeloos element.

Het geweld kan ingegeven zijn door geilheid, wraak, bedoeling om te kwetsen, eerroof, misplaatste grappigheid, onbeschoftheid zonder meer. Zelfs het ontbreken van elke bewezen intentionaliteit zal het geweld in niets van zijn berepsinhoud ontdoen (20).

« L'attentat à la pudeur... diffère de l'outrage, en ce que le caractère distinctif de l'outrage à la pudeur est de causer un scandale (objectieve zedelijkheid: meer dan het gemis aan toestemming van het slachtoffer), faire rougir la pudeur, choquer l'honnêteté de ceux qui en sont les témoins. »

Geweld kan derhalve zowel bij het begaan van het misdrijf, als tot het begaan ervan aangewend zijn (21).

Verder wordt door Nijpels en Goedseels verwezen naar artikel 483 voor de betekenis van de begrippen « geweld » en « bedreigingen ». Hierover verder meer (22).

II. Bedreiging.

M.i. is het verschil met geweld voornamelijk hierin gelegen, dat bij geweld het handelingencomplex als middellijk voorwerp van de wil van de dader onmiddellijk tot stand komt.

Bij bedreiging komt dit middellijk wilsvoorwerp (dat niet noodzakelijk een handelingscomplex moet zijn, maar evenzeer een onthouding, als een daad van een derde kan wezen), eerst na het niet tot stand komen van het beoogde onzedelijk doel.

Bedreiging heeft derhalve als dusdanig geen gevolg, wanneer het slachtoffer in de immorele handeling toestemt. Geweld daarentegen is op zichzelf middellijk geweld zonder meer.

Bedreiging omvat het slachtoffer, plaatst het voor het huidige, in het licht van de toekomst, is uiteraard meer psychologisch, gaat dieper en verder.

Wanneer geweld een element is, dat zijn uitwendige sporen op het lichaam van het slachtoffer kan nalaten, is dit met bedreiging geenszins het geval.

De essentie van de bedreiging speelt zich niet af in hem, die de bedreiging uit, maar in het innerlijke van het slachtoffer zelf. Zij plaatst het tegenover toekomstige gebeurtenissen, en heeft als instrumenteel wapen de voorafgaandelijke afzondering van het ego door beangstiging om des te gemakkelijker in hem de vrees op te wekken voor de toekomstige op hem afstormende gebeurtenissen, die min of meer van de wil van de bedreiger afhankelijk zijn, hetzij ingebeeld, hetzij reëel.

Hieruit is af te leiden, onder meer, dat de bedreiging moet kunnen gekend zijn door de bedreigde.

Als mijn bescheiden mening, die ik hierboven neerschreef, juist is (23), dan blijkt daaruit, dat het geweld beter voor berechting vatbaar is, dan de bedreiging. Geweld is inderdaad een vicieuze uiterlijke betrekking tussen twee personen, en valt dus helemaal binnen het kader der rechtssfeer.

Bedreiging daarentegen is eer het opwekken en klaar voor ogen stellen bij het slachtoffer van redenen om toeschietelijk te zijn tegenover de bedreiger, daar deze de mogelijkheid heeft, bij ontstemming, nadelige gevolgen te verwekken.

Deze redenen zullen minstens reeds latent in de geest van de bedreigde aanwezig zijn.

De bedreiging speelt zich dus practisch geheel af op het gedachtenplan en is hoofdzakelijk in de geest van het slachtoffer werkzaam. Voor dit deel valt ze inderdaad geheel buiten de rechtssfeer. Het zich be-

dreigd gevoelen, zonder bedreiging, kan voor de aanrander gewoonlijk geen grotere straf meebrengen (24), tenzij er wezenlijk een opzet was te bedreigen, dat, hoe zinloos ook, gevolg had, in welk geval er dan méér ter berechtiging voorhanden is dan de blote psychologische beangstigingsfactor, eigen aan de bedreiging.

Bedreiging is dus, in haar geheel, niet zo gemakkelijk tot de rechtssfeer te herleiden. Vandaar de grote omzichtigheid, waarmede reeds bij de Romeinen de bedreiging werd omhuld (25). Vandaar ook de voorzichtigheid in het burgerlijk recht (artikel 1112), en de vereisten aan de bedreiging daar gesteld.

Ten slotte komt dit alles voor een niet onaanzienlijk deel neer op een quaestio facti en op een ruim appreciatievermogen van de rechter.

De analyse van wat hierboven werd gezegd laat ons toe volgende vereisten aan te stippen, waaraan de bedreiging moet voldoen:

- 1° alle middelen die oorzaak zijn van morele dwang kunnen de bedreiging uitmaken;
- 2° er moet vrees zijn bij het slachtoffer;
- 3° die vrees moet gegrond zijn;
- 4° er moet gedreigd zijn met een kwaad;
- 5° dit kwaad mag niet verwijderd zijn (26);
 - a) m.a.w., het moet de bedreigde onmogelijk zijn, zijn persoonlijke handelingsvrijheid genoegzaam te hernemen, om het imminent kwaad voldoende en zonder gevaar te voorkomen;
 - b) het kwaad waarmee bedreigd, mag niet resulteren uit zulke rij van meer en meer verwijderde gevolgen dat de kans ooit tot een uitwerking der bedreiging te komen daardoor zeer gering zou worden;
- 6° de bedreiging moet gericht zijn tegen het slachtoffer in persoon, of tegen zijn materiële of intellectuele eigendom ofwel tegen zijn naastbestaanden (27), volgens hetzelfde onderscheid;
- 7° als morele dwang staat de bedreiging tegenover de fysieke dwang van het geweld (28);
- 8° de zwaarte der bedreigingen moet geschat worden in verhouding met de graad van weerstand die het slachtoffer daartegenover stellen kon, in verband met ouderdom, lichamelijke gesteltenis, geestestoestand, verstandelijke vermogens, geslacht, enz. (29);
- 9° de vrees voor een imminent kwaad moet voortkomen uit de morele dwang die geuit werd door de bedreiger (30);
- 10° het imminent kwaad moet, objectief gezien, voldoende ernst vertonen wil men bedreiging weerhouden (zelfde opmerking als sub 8°);
- 11° de bedreiging moet kunnen gekend zijn door het slachtoffer: wanneer deze buiten zijn weten, door toedoen van de plichtige, door opzettelijk verwekte omstandigheden wordt omringd, waarin hij onfaalbaar voor de wil van de aanrander zal zwichten, zullen naar het geval, de artikelen 379 en volg. van het Strafwetboek toepasselijk zijn, of bedreiging, indien door de aanrander, op het ogenblik, waarop hij tot handelen zal overgaan, het slachtoffer in kennis wordt gesteld van zijn drijfverijen. Geweld blijkt echter geheel uitgesloten, daar een fysieke materiële handeling ontbreekt, en hier door afwezigheid van gramschap een ander psychologisch beeld wordt geboden. Veelal zal in de hypothese sub II hier vooropgezet, geen straf kunnen worden toegepast op basis van artikel 373, wil men de begrippen geweld en bedreiging zuiver houden, zoals artikel 2; Boek I Strafwetboek het gebiedend voorziet.

E. Geweld en bedreigingen in verband met artikel 493 van het Strafwetboek.

Een paar malen in de loop van dit artikel werd naar deze rubriek verwezen.

De tekst van artikel 483 handelt over de betekenis van de gebruikte woorden in hoofdstuk I, titel IV, Strafwetboek.

Het is dus zeer de vraag of deze tekst mag worden toegepast op artikel 373. M.a.w. staan we voor een gewone interpretatie, of voor een analogische toepassing van de strafwet?

Door het bepalen van de inhoud van begrippen mogen geen bestanddelen binnensluipen die bij dit begrip in het raam van het artikel waarbij ze worden behandeld, niet zouden passen, op gevaar af een soort verwante rechtsfiguur in het leven te roepen, die onder de bepaling van artikel 2 Strafwetboek zou vallen.

Er schuilt echter geen gevaar in, aan de hand van artikel 483 wezenselementen der begrippen « geweld » en « bedreiging » te leren kennen die dieper gaan, dan hun concretisatie uit rechtspraak in verband met artikel 373 toelaat.

Nijpels geeft ons in verband met artikel 483 enkele algemene gedachten:

« Toutes les violences morales ne sont pas en dehors des termes de notre article, qui vise, outre l'attentat à l'aide de violences, l'attentat à l'aide de menaces » (31).

Daarmede is een correlatie tussen beide begrippen aangetoond, en tevens, in dit licht, een bepaling van bedreiging.

Maar bedreigingen zijn niet alleen een moreel geweld (32), ook zijn ze alle middelen van morele druk door vrees voor een nakend kwaad ingegeven. Verder nog worden ze bepaald in tegenstelling met geweld als « la contrainte physique et morale ».

Uit dit alles blijkt overduidelijk de scherpe tegenstelling tussen beide termen, die verbiedt geweld te aanvaarden, wanneer het slachtoffer toestemde onder de druk van vrees zonder meer, of wanneer een vrouw werd verontrust in haar slaap (33). Wel echter is er fysieke dwang, wanneer de slapende vrouw werd vastgebonden en, wakker geworden, zich dus niet meer verzetten kan. Dit kan men besluiten uit de terminologie van artikel 483: de vrouw is in dit geval immers door de materiële handeling van het gebonden zijn, gedwongen te ondergaan. Dit blijkt duidelijk uit een amendement aan het wetsvoorstel behelzende artikel 483 (34): dit artikel luidde vóór het amendement:

« Par violences la loi entend les attentats dirigés contre les personnes et qui consistent à frapper, blesser ou tuer. »

» Par menaces, la loi entend les menaces d'employer des violences » (35).

Inderdaad zou het in dit geval toegelaten zijn, het slachtoffer te binden, geblinddoekt naar een geschikte plaats te brengen en een prop in de mond te duwen.

Geweld is dus wel degelijk elke lichamelijke, fysieke, uitwendig waarneembare handeling, die er moet toe strekken het slachtoffer tegen zijn wil, en met minder kans op hulp van eigen vermogen of van anderen, er toe te brengen de onzedelijke handeling te ondergaan.

Geweld kan dus zowel aan de handeling voorafgaan, als haar begeleiden.

De beperkte opvatting van bedreiging in dit wetsontwerp zou tot straffeloosheid leiden, wanneer men

dreigde het huis van het slachtoffer in brand te steken, wanneer het niet toestemde (36).

Bedreiging heeft dus niet alleen bij bedreiging tegenover de persoon rechtsgevolgen; «un mal imminent» dient dus niet zo restrictief opgevat.

Maar nochtans:

«Il est incontestable d'ailleurs, que, quelle que soit le peu d'importance de la contrainte envers la personne elle offre des dangers plus sérieux pour leur sûreté, que les attaques, qui ne portent que sur les choses» (37).

Besluit.

Alhoewel de hier behandelde termen «geweld» en «bedreiging» een begripsinhoud hebben, die een weliswaar vage bepaling mogelijk maken, en niettegenstaande wij tot een klaarder inzicht kunnen geraken door beide termen in hun tegenstelling te beschouwen, onderling, en in andere rechtsfiguren dan in artikel 373 hier nader beschouwd, toch zal er nog steeds in elk geval, beschouwd in zijn psychologische complexiteit, een niet onaanzienlijke ruimte voorbehouden zijn aan de inzichten der rechtbank.

Hoe voorzichtig, en eerder restrictief, wet, rechtsleer en rechtspraak ook zijn, toch blijkt het onmogelijk een klaar, analytisch en tevens synthetisch beeld van deze begrippen in hun kader weer te geven, omdat bij een zedendelict heel de mens in zijn talloze schakeringen voor ons komt, geplaatst in omstandigheden van tijd en ruimte, die de geest ontvluchten vooraleer men ze volkomen heeft gevat.

Mr L. LANGBEEN,
Advocaat te Mechelen.

(1) Schuind, dl. I, blz. 265. (contra: Parijs, 26 Febr. 1936, Sirey II, 137; m. i. kunnen echter beide standpunten samengaan: het naakte wordt niet gestraft als zodanig, maar als kwetsend element in de huidige stand van het begrip «goede zeden». Zie Corr. Gent, 31 Jan. 1931, R. D. P. 1931, blz. 1232, en Saint-Cyr in «La notion juridique de bonnes moeurs en droit civil français», Bordeaux 1941, blz. 320 en 321.

Voorbeelden van onzedige handelingen in Rép. prat. dr. b. vide: «Attentat à la pudeur, par. 6, sub litteras 1), 2), en 3).

1) — gesl. dln. raken mekaar door bewerking van aanrander; 2) — schunnige aanrakingen (schunnige: intentioneel element; 3) — de kleding opheffen, en op de blote dijen slaan; en haar op de mond kussen: m. i. een feitenkwestie: milieu en omstandigheden.

(2) Saint-Cyr, op. cit. iisdem paginis.

(3) R. P. D. B. «Attentat à la pudeur» par. 9 en 10.

(4) Toulouse, 8 November 1871, D. 73, 2, 145. en zelfs Cas. 1 Dec. 1848, Riquet, S. 49, 1, 543. P. 50, 1, 151. D. 48, 5, 17.

(5) Vroeger: (Farinacius: Quaestiones 98, nr 77 en vlg.; Julius Clarus Pract. Crim., Quaestiones, 60, nr 10: in alle tijden hebben diegenen die zich door drift uit heftige lieten meesleuren gemakkelijker genade gevonden dan alle anderen. Hun misstappen werden minder zwaar gestraft.

Nu: («Traité de la Criminalité, de la pénalité et de la responsabilité soit pénale soit civile» door Le Sellyer, Paris; dl. III, blz. 457: «On ne saurait admettre cet entraînement comme cause exclusive de culpabilité... on pourra seulement le regarder en certains cas comme circonstance atténuante»; en elders: «Il est très rare que ces passions s'enflamment sur le champ de manière à ôter, en quelque sorte, à l'esprit son libre arbitre».

(6) «L'attentat commis avec violence par un homme sur une femme, dans l'intention d'arriver à un rapprochement sexuel, constitue une tentative de viol, en non un attentat à la pudeur: Liège, 15 Juni 1925, Pas. 1920, 2, 59.

(6) «Le simple rapprochement des organes sexuels ne suffit pas» Gent 11 November 1913, Pas. 1914, II, 28. Zie ook art. 50, wet van 15 Mei 1912; art. 375 lid 4, in casu.

(8) Nijpels, Législ. crim. t. III blz. 23, nr 37, blz. 39, nr 29, en blz. 140, nr 32.

(9) Het eerste lid van deze tekst eist echter: «actes de contrainte physique ou matérielle». Zie: Waleffe, (1910 - 1925), «Violence», nr 26. Zie ook Nijpels, blz. 158; Brussel, 3 Jan. 1913, B. J. 1913, 404, R. D. P. 1913, 147. Vergelijk ook: art. 375, 1e lid.

Corr. Luik, 10 Maart 1911, Rev. D. P. 1911, 410; contra: Biltris, nr 14; zie ook R. P. D. B. blz. 561, nr 28. Pro: Cass. 25 Juni 1857 (M. V. Foucher, rapp.) Bull. 378. Zie ook Luik: 8 Dec. 1809, Jur. Liège, blz. 70; Rechtsk. Tijdschr. blz. 60. Goedseels, 1948, dl. II, blz. 54, nr 2142; ook Chauveau et Hélie, IV, nr 1573.

(10) Deze interpretatie, aan verkrachting eigen, vindt men ook terug bij bedreiging als zelfstandig misdrijf in artt. 327-331 SR.: zie R. P. D. B. «Menaces» nr 10, cass. Fr. 18 Sept. 1851 D. P. 356. Garrard: Traité de droit pénal t. IV, p. 651.

(11) Biltris: nr 54. Nijpels, blz. 489; Contra: Nijpels en Servais: art. 373, nr 5.

Nijpels dl. II, blz. 498: «... il ne s'en fait pas cependant, que dans cette condition, la personne de la femme cesse d'être protégée par la loi qu'elle ne puisse être forcée de subir des actes contraires à la fin légitime du mariage, dès lors, si le mari a recours à la violence pour les commettre, il se rend coupable du crime prévu par l'art. précité (373) du code pénal. (Sirey, 1839, I, 817) Hier dient m. i. in het midden gebracht, dat het Strafwetboek niet begaan is met het Codex Iuris Canonici, men kan dit hoogstens betreuren, maar het helpt ons niet in onze rechtsvinding.

(12) R. P. D. B. «Viol», nr 47.

(13) Goedseels, 1928, blz. 494.

(14) De la criminalité, de la pénalité et de la responsabilité soit pénale, soit civile. Le Sellyer, Paris, 1874, T. II, blz. 457.

(15) Verbr. 3 Juni 1940, Pas. 1940, I, 1940, I, 158; Goedseels, 1948, dl. II, 54, nr 2142; Verbr. 11 Febr. 1942, I, 40; Cass. 13 Maart 1944, Pas. 1944, I, 251. Nougier: La cour d'assises: Attentat à la pudeur, nr 46. Niet zo in Frankrijk: S. 851, 516 (aarzelende rechtsspraak).

(16) Code pénal belge interpr. blz. 158, nr 2, zin overgenomen uit het verslag der commissie voor de Kamers; zie ook Goedseels, op. cit. 1928, blz. 495, nr 1760. Zie trouwens art. 483.

(17) Chauveau et Hélie dl. IV, 1573: «C'est l'emploi de la force, qui caractérise le crime, parcequ'elle souille la personne en violant la liberté». Contra: Blanche, dl. V, nr 105 (vide Rép. gén. dr. fr. «Violence» nr 174). Corr. Luik, 10 Maart 1911, PP., 1911, 498; Nijpels, Le Code Pén. B. interp. blz. 487, dl. 2.

(18) Cass. fr. 14 Jan. 1826 (Sirey 1826, I, 370), Goedseels, «Comm. du Code pén. b.»; 1928, blz. 494.

(19) Goedseels, 1948, dl. II, blz. 54, nr 2142.

(20) «Comm. lég. c. p. b. dl. III 542, par. 22. Goedseels, 1948, dl. 2, blz. 54, nr 2142.

(21) Er bestaat immers twist over de vraag, of geweld enkel materieel en fysisch moet opgevat worden (cfr. supra). De in België overheersende mening, die m. i. het best de rechtszekerheid dient, is de limitatieve opvatting. Een gelijkaardige opvatting schijnt de grondslag te vormen bij Molinæus « Coutume de Bretagne, des Crimes, Amendes, et Confiscations » blz. 170, art. VIII LXXI.

(22) Nijpels en Servais, art. 373, nr 3.

(23) Biltris, nr 41.

(24) Zie tekst art. 483; R. P. D. B. «Attentat à la p.» nr 27. Nijpels: «Le code pén. b. interp.» dl. II, blz. 487.

(25) Nijpels en Servais, art. 373, nr 3.

(26) Biltris, 41.

(27) Cfr. noot 5; quaestio facti.

(28) Nijpels: «Code pén. b. interp.», blz. 158, nr 2, in fine. Goedseels, 1948, dl. II, blz. 54, nr 2143.

(29) Nijpels en Servais: «Code p. b. int.» blz. 487, dl. II.

(30) Te vatten in de zin van «geweld aandoen» (de wil). Volkomen dekken de begrippen «moreel geweld» en «bedreiging» elkander — althans ideologisch — niet, cfr. supra.

(31) Contra: Cas. fr. 23 Juli 1885, (zie Nijpels «code p. b. interp.» blz. 487. (dl. II).

(32) Nijpels «Comm. lég. code pén. b.» dl. III, blz. 542, nr 22.

(33) Nijpels, «Comm. legisl. du c. p. belge», dl. III, blz. 542, nr 22.

(34) Nijpels, «Comm. legisl. du c. p. b.», dl. III, blz. 542, nr 22.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 16 September 1954.

Eerste Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Piret.

Procureur-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

**Onvrijwillig bezitsverlies van effecten aan toonder. —
Strekking van art. 17 van de wet van 24 Juli 1921.
— Toegelaten bewijsmiddelen.**

Artikel 17 van de wet van 24 Juli 1921 op het onvrijwillig bezitsverlies van titels aan toonder heeft geen ander voorwerp dan het ogenblik te bepalen, waarop een door een tussenagent verrichte handeling als voltrokken wordt beschouwd; het strekt er toe geschillen te voorkomen, welke zouden kunnen ontstaan in geval van een verhandeling verricht op het tijdstip van de grens van het verzet, wanneer de ordergever de titels heeft geleverd vóór de bekendmaking van het verzet, doch de verkrijger zelf eerst naderhand levering verkregen heeft.

Noch uit de tekst, noch uit de wordingsgeschiedenis van de wet blijkt dat de wetgever het beroep op elk ander bewijsmiddel zou hebben willen uitsluiten.

Opdat de tegenwoordige bezitter van de titels niet zou getroffen worden door de bij art. 16 van meergenoemde wet bepaalde nietigheid, is het voldoende dat hij bezitter te goeder trouw was van de teruggevorderde titels vóórdat het verzet werd bekendgemaakt.

Wanneer het bezit aangetoond is door een stoffelijk feit en een wettelijk vermoeden, behoeft het bewijs niet geleverd te worden door een geschrift, waarop art. 1328 B.W. van toepassing is.

Passemiers t/ Gillau e.a.

Gelet op het bestreden arrest, d.d. 28 Januari 1953 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Overwegende dat uit de aanhalingen van het bestreden arrest blijkt dat aanlegger in 1942 buiten bezit werd gesteld van een zeker getal titels Brazilian Traction ten gevolge van een oplichting;

Dat hij, overeenkomstig de wet van 24 Juli 1921, d.d. 16 Mei 1945 verzet deed tegen de verhandeling van deze titels en dat zijn verzet regelmatig werd bekendgemaakt;

Dat titels die het voorwerp van de buitenbezitstelling hadden uitgemaakt later in handen van de eerste en van de derde verweerder teruggevonden werden;

Dat aanlegger handelt in terugvordering tegen deze verweerders zoals tegen de wisselagenten, door wier tussenkomst zij de titels verkregen hadden, de tweede en de vierde verweerder, en besluit in geval de titels hem niet zouden terug gegeven worden, tot de veroordeling van gezegde verweerders tot betaling van schadevergoeding;

Overwegende dat deze eisen door het bestreden arrest afgewezen werden;

Over het eerste middel : Schending van de artikelen

1, 16 tot 18 en 29 der wet van 24 Juli 1921 op de ongewilde buitenbezitstelling van de titels aan toonder; 1315, 1328, 1341, 1348, 1350 en 1353, 2228 en 2229, 2279 en 2280 van het Burgerlijk Wetboek en 97 der Grondwet,

doordat het bestreden arrest beslist heeft dat het verzet, door de wet van 24 Juli 1921 ingericht, niet tot gevolg hebbend de algemene regels aangaande de bewijslast neer te halen, het aanlegger in terugvordering is, de nietigheid inroepend van de daden van beschikking die de litigieuze titels in handen van de derde bezitter gebracht hebben, die de verplichting heeft het feit te bewijzen waaruit deze nietigheid volgt, te weten de eerderheid der bekendmaking van zijn verzet, en zelfs te veronderstellen dat het bewijs van de datum van hun verkrijging ten laste valt van de derden die ze kochten, dezen het bewijs door alle rechtsmiddelen, getuigenissen en vermoedens inbegrepen, mogen inbrengen, zonder stellig gehouden te zijn dit te leveren noch overeenkomstig artikel 17 der wet van 24 Juli 1921 noch overeenkomstig artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek,

Eerste onderdeel : dan wanneer, zowel krachtens de algemene principes welke het leveren van het bewijs beheersen als krachtens de bijzondere bepalingen van de wet van 24 Juli 1921, het aan verzetter, eiser in terugvordering, volstaat te bewijzen het feit van zijn buitenbezitstelling, zijn eigendomsrecht of althans zijn rechtelijk bezit op de litigieuze titels, de datum der bekendmaking van zijn verzet en het bezit der titels door verweerder, en dat zo deze laatste, met het voorname van hun voordeel van het stelsel van gemeen recht der artikelen 2279 en 2280 van het Burgerlijk Wetboek te genieten, de exceptie van de eerderheid van zijn verkrijging opwerpt ten aanzien van de bekendmaking van het verzet, het aan hem is de datum van deze verkrijging te bewijzen,

Tweede onderdeel : dan wanneer, uit hoofde van de hoofdzakelijke belangrijkheid der bepaling van de eerder- of laterheid van de verkrijging van de derde bezitter, de wet van 24 Juli 1921 van de inschrijving, in het boek van de tussenagent, der door de ordergever geleverde titels, een bijzonder bewijs heeft gemaakt, dat alle andere uitsluit, van de dagtekening der verichting, en dat, zelfs bij veronderstelling dat de voorlegging door de derde bezitter van andere middelen tot het bewijs van de eerderheid aannemelijk zou zijn, dan toch de geest van gezegde wet en artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek zich verzetten tegen de inachtneming van akten die ten opzichte van derden geen zekere datum hebben :

Wat het eerste onderdeel aangaat :

Overwegende dat, zo de rechter over de grond verklaart dat het aan degene die terugvordert behoort te bewijzen dat huidige bezitter de teruggevorderde titels verkregen heeft na de bekendmaking van het verzet, hij, anderzijds, hierop wijst, dat in 1944, bij toepassing van het beluit-wet van 6 October 1944, tweede verweerder, aan de Deposito- en Consignatiebank, namens eerste verweerder, eigenaar, de titels van 25 van deze teruggevorderde aandelen heeft aangegeven, en derde verweerder, als eigenaar, de twee titels van 25 aandelen, thans van hem teruggevorderd, door tussenkomst van de Bank van Roeselare;

Dat, uit deze feitelijke vaststellingen en uit de door

tweede en vierde verweerders afgeleverde getuigsschriften, de rechter over de grond afleidt dat eerste en derde verweerders bewijzen dat hun verkrijging geschiedde vóór de bekendmaking van het verzet;

Overwegende dat het eerste onderdeel van het middel aldus een motief bestrijdt dat niet noodzakelijk is om de oplossing van het arrest te rechtvaardigen, en dat het dienvolgens bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Wat het tweede onderdeel betreft :

Overwegende, enerzijds, dat artikel 17 van de wet van 24 Juli 1921 geen ander voorwerp heeft dan het ogenblik te bepalen waarop een door een tussenagent gedane verrichting als voltrokken wordt geacht; dat het er toe strekt de geschillen te vermijden welke zouden kunnen ontstaan in het geval van een verhandeling gedaan op een termijn die het verzet begrenst, de ordergever de titels geleverd hebbend vóór de bekendmaking van het verzet, maar de verkrijger zelf daarvan slechts naderhand levering gekregen hebbend;

Dat noch uit de tekst, noch uit de voorbereidende werkzaamheden van de wet blijkt dat de wetgever het beroep op elk ander bewijsmiddel dan de inschrijving in het boek van de tussenagent heeft willen uitsluiten;

Overwegende anderzijds, dat, opdat op huidige bezitter van de titels de bij artikel 16 der wet van 24 Juli 1921 voorzefene nietigheid niet zou toegepast worden, het volstaat dat hij bezitter te goeder trouw zou geweest zijn van de teruggevorderde titels vóór dat het verzet bekend gemaakt werd;

Overwegende dat het bezit uitgemaakt zijnde door een stoffelijk feit en een voornemen dat de wet vermoedt, het bewijs niet hoeft geleverd te worden door een geschrift, waarop artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is; dat het tweede onderdeel van het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel: schending van de artikelen 1 en 3 van het Besluit-wet van 14 Mei 1940, betreffende de aangifte der activa in goud en in buitenlandse munt, 1, 2 en 11 van het Besluit-wet van 6 October 1944, betreffende de aangifte van vermogens in goud en in vreemde munten, van buitenlandse goederen en van waarden op het buitenland, en voor zoveel als nodig 97 der Grondwet,

doordat het bestreden arrest verweerders gerechtigd heeft om zich te beroepen op daden van beschikking op vreemde effecten, verricht in 1942 en 1943 zonder toelating van de Minister van Financiën, om reden dat de toepassing van het Besluit-wet van 14 Mei 1940, hetwelk dergelijk verbod oplegde, ten gevolge van de bezetting door de vijand van heel het Belgisch grondgebied, geschorst is geweest ten gevolge van de omstandigheden en slechts opnieuw in werking is getreden naar gelang van de bevrijding van het grondgebied,

dan wanneer, door de bepalingen van het Besluit-wet van 14 Mei 1940 in te trekken en te vervangen en, door namelijk te beschikken dat dit laatste niet meer van toepassing is op het moederlands grondgebied van België, het Besluit-wet van 6 October 1944 slechts voor de toekomst heeft beschikt en uitdrukkelijk heeft doen blijken dat de bepalingen van het Besluit-wet van 14 Mei 1940 werkelijk tot op deze datum de materie hadden beheerst, zonder het voorwerp uitgemaakt te hebben van een feitelijke of rechtelijke schorsing;

Overwegende dat zowel uit de aanhef als uit de tekst van het besluit-wet d.d. 14 Mei 1940, betreffende de aangifte der activa in goud en in buitenlandse munt, blijkt dat deze bepaling genomen werd ten einde de handhaving van de vermogens in goud of in buitenlandse munt en waarden te verzekeren;

Overwegende dat het bestreden arrest niet alleen vaststelt dat maatregelen door de vijand genomen ten aanzien van dezelfde activa, de schorsing hebben meegebracht van de toepassing van gezegd besluit-wet gedurende de bezetting van het grondgebied, doch ook dat de toepassing van dit besluit-wet « tot gevolg zou gehad hebben bij te dragen tot de inbeslagneming van deze vermogens door de vijand »;

Dat het uit deze beschouwingen heeft kunnen afleiden dat de eerste en derde verweerders niet op onwetige wijze het bezit hadden verkregen van de teruggevorderde waarden;

Dat het ook terecht heeft beslist dat het besluit-wet van 6 October 1944, door uitdrukkelijk het besluit-wet van 14 Mei 1940 in te trekken, aangaande de bepalingen waarvan de voorziening gewag maakt, de bindende kracht van deze bepalingen, tijdens de vijandelijke bezetting niet heeft bekrachtigd, dan wanneer hun toepassing tijdens deze bezetting met 's lands belangen strijdig zou geweest zijn;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten en, daar de voorziening betekend werd vóór 15 September 1953, tot een vergoeding van 150 frank jegens elkeen der verweerders.

Overwegende dat het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig in beroep is gekomen;

Overwegende dat het geen twijfel lijdt dat de raadkamer beide verdachten vóór de correctionele rechtbank heeft verzonden; dat de enkelvoudige vorm van het beschikkend gedeelte (daar waar het zegt « verwijst verdachte ») ongetwijfeld een louter materiële vergissing is; dat dit ten genoegen blijkt uit het feit dat, voor al het overige, én de beschikking van de raadkamer én de vordering van de procureur des Konings (naar dewelke de Raadkamer uitdrukkelijk verwijst) de twee verdachten worden bedoeld; dat geen van beide verdachten daaromtrent kunnen in dwaling verkeren;

Overwegende dat de Raadkamer, door verwijzing naar de vordering van de Procureur des Konings, ten aanzien van de oorspronkelijke misdaden, voor beide verdachten verzachtende omstandigheden heeft aangenomen « spruitende uit de afwezigheid van vroege veroordelingen »;

Overwegende dat het de rechtsmacht van wijzen niet behoort na te gaan of deze verzachtende omstandigheden, eens gelibelleerd, gespecificeerd en aangenomen door de Raadkamer, gegrond zijn of niet; dat deze verzachtende omstandigheden integendeel verworven zijn zodat de eerste rechter ter zake regelmatig was gevat en ook, in tegenstrijd met wat hij aannam, bevoegd was;

(het overige zonder belang);

Om deze redenen :

Het Hof,
rechtdoende op tegenspraak,

Ontvangt het ingestelde beroep, verklaart het grond,

Doet het eerste vonnis te niet en opnieuw wijzende, evokeert de grond, verklaart zich bevoegd en veroordeelt beide verdachten tot ieder een gevangenisstraf van één maand en ieder een geldboete van 100 frank;

Verklaart verbeurd de inbeslaggenomen apparaten, enz.

HOF VAN VERBREKING

Vacantiekamer. — 29 Juli 1954.

Eerste Voorzitter : M. Louveaux.

Raadshere-Verslaggever : M. Giroul.

Procureur-Generaal : M. Hoyoit de Termicourt.

Strafrecht. — Meerdadse samenloop. — Voortgezet misdrijf. — Daaronder kunnen niet vallen feiten, waarover vroeger reeds geoordeeld is bij een eindbeslissing over de grond.

Indien verschillende feiten, waarvan ieder op zichzelf strafbaar is, gezamenlijk slechts één enkel misdrijf opleveren wegens eenheid van doel of opzet van de dader, zo kunnen echter niet verschillende feiten als één misdrijf worden beschouwd, indien over sommige daarvan reeds is geoordeeld bij een eindbeslissing over de grond, terwijl de andere eerst na deze beslissing gepleegd zijn.

De omstandigheid, dat partijen, indien zij het gewild hadden, hoger beroep tegen bedoelde beslissing hadden kunnen instellen, ontnemt daaraan niet het karakter van eindbeslissing, die aan de vervolging een einde heeft gemaakt.

Gondry Marie.

Gelet op het bestreden arrest, de 2e Maart 1954 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het enig middel : schending van artikel 97 van de Grondwet, van de artikelen 58 en 65 van het Strafwetboek, 199 en 203 van het Wetboek van Strafvordering, van de beschikkingen van openbare orde betreffende het gewijsde en het verbod hetzelfde feit met twee straffen te beteugelen,

doordat het bestreden arrest aanlegster tot één enkele straf veroordeelt om, op 2 en 3 Maart 1953 : 1) om eens anders driften te voldoen, de meerderjarige personen Rombaux Angèle, Gaspard Hélène en Van de Voorde Irma, zelfs met hun goedvinden, geronseld, verleid of vervreemd te hebben tot het zich overgeven aan ontucht of prostitutie; 2) een huis van ontucht of van prostitutie gehouden te hebben,

zulks terwijl aanlegster op 2 Maart 1953, een eerste maal, tot één enkele straf veroordeeld werd om in 1950, 1951 en 1952, vóór 17 Maart 1952, een huis van ontucht of prostitutie gehouden te hebben en met hetzelfde doel bepaalde aangewezen mensen geronseld te hebben; dat er aldus veroordeling wegens dezelfde feiten bestaat, de wanbedrijven waarover het gaat hetzij een voortdurend of voortgezet misdrijf zijnde, en dat het vonnis dd. 2 Maart 1953, dat slechts kracht van gewijsde bekomen heeft na het verstrijken van de termijn van hoger beroep, uit hoofde van de eenheid van opzet, de tijdens deze termijnen gepleegde daden dekke;

In zover het middel de telastlegging betreft meerderjarige personen geronseld te hebben tot het zich overgeven aan prostitutie;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat

de voor vaststaand gehouden feiten na het vonnis van veroordeling van 2 Maart 1953 gepleegd werden en dat tegen dit vonnis geen hoger beroep aangetekend werd;

Overwegende dat indien verschillende feiten, waarvan elkeen afzonderlijk genomen strafbaar is, te zamen maar één enkel misdrijf kunnen uitmaken, wegens de eenheid van doel of opzet van hun dader, nochtans geen enkele inbreuk kan bestaan wanneer zekere feiten het voorwerp reeds uitgemaakt hebben van een beslissing over de grond die de vervolging eindigde, terwijl de andere slechts na deze beslissing gepleegd zijn;

Dat de omstandigheid dat partijen, indien zij het gewild hadden, hoger beroep tegen het vonnis van veroordeling van 2 Maart 1953 hadden kunnen instellen, aan dit laatste zijn karakter niet wegneemt van beslissing die aan de vervolging een einde heeft gemaakt;

Dat het middel naar recht faalt;

In zover het middel de tweede telastlegging betreft :

Overwegende dat, de enkele uitgesproken straf wettelijk gerechtvaardigd zijnde door de vaststellingen van het arrest betreffende de eerste telastlegging, het middel van belang ontbloomt is;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 24 Januari 1955.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : MM. Mast en Buch (verslaggever).

Auditoraat : M. Similon.

Advocaat : Mr Marcel Marinower.

Nietigverklaring. — Commissie van beroep politieke gevangenen. — Natuurlijke niet-erkende kinderen. — Verkeerde toepassing van de wet.

1. De Minister, die de Staat vóór de bevoegde commissies vertegenwoordigt, wanneer hij een andere uitleg geeft aan de in werking zijnde wettelijke bepalingen, kan, met het oog op het algemeen belang, beroep instellen bij de Raad van State.
2. Het recht als rechtverkrigende is afhankelijk van het recht van de rechtsvoorganger op de hoedanigheid van politiek gevangene.
3. De gunst aan niet-erkende natuurlijke kinderen verleend door artikel 17 van de wet van 10 Maart 1954, dient op beperkende wijze te worden uitgelegd.
4. De juridische band die tussen de niet-erkende kinderen en hun moeder vóór de toepassing van artikel 17 van de wet van 10 Maart 1954 wordt aanvaard, kan niet in overweging worden genomen voor de toepassing van artikel 3 van de wet van 26 Februari 1947, gewijzigd bij de wet van 10 Maart 1954, die de gelijkstelling van de overleden vreemdeling met de Belgen toelaat indien deze kinderen heeft die overeenkomstig artikel 6 van de geordende wetten op de nationaliteit, de staat van Belg hebben verkregen of kunnen verkrijgen door keuze.

Belgische Staat (Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw) t/ Precz.

Gezien het verzoekschrift dd. 23 Juni 1953;

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing dd. 24 April 1953 van de aanvaardingscommissie van beroep voor politieke gevangenen en hun rechthebbenden, die de beslissing dd. 16 Juni 1952 van de aanvaardingscommissie voor politieke gevangenen te Antwerpen bevestigt en beslist dat wijlen Precz Anna recht heeft op de gunst van het statuut van politiek gevangene en dat Precz Leopold en Precz Liliane rechthebbenden van politiek gevangene zijn; dat de bestreden beslissing aan de verzoekende partij werd betekend 28 Mei 1953;

Overwegende dat Precz Anna op 31 Juli 1943 door de vijand werd aangehouden en te Auschwitz op 15 Januari 1945 overleed; dat Precz Anna van Hongaarse nationaliteit was; dat de twee tegenpartijen natuurlijke niet-erkende kinderen zijn van Precz Anna; dat de aanvaardingscommissie voor politieke gevangenen en hun rechthebbenden te Antwerpen op 16 Juni 1952 vaststelden dat Precz Anna, op het ogenblik van haar aanhouding, te Antwerpen verbleef, dat de twee tegenpartijen, respectievelijk op 13 Maart 1934 en op 17 Mei 1937 te Antwerpen geboren, haar onwettige kinderen waren en dat Precz Anna diende te worden gelijkgesteld met een Belg bij toepassing van artikel 3 van de wet van 26 Februari 1947, houdende statuut van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden, daar haar kinderen voldoen aan de bij dit artikel gestelde voorwaarden; dat derhalve, bij toepassing van artikel 19 van de wet van 26 Februari 1947, de aanvaardingscommissie het recht van Precz Anna op de gunst van het statuut erkende, alsook het recht van de tegenpartijen op de hoedanigheid van rechthebbenden van politiek gevangene; dat de verzoekende partij beroep instelde omdat niet-erkende natuurlijke kinderen de hoedanigheid van rechthebbenden niet kunnen verkrijgen; dat de aanvaardingscommissie van beroep de beslissing van de aanvaardingscommissie bevestigde met een wijziging wat betreft de duur van de hechtenis van Precz Anna; dat de bestreden beslissing ook de toepassing van artikel 19 van de wet van 26 Februari 1947 vervangt door de toepassing van artikel 21 van dezelfde wet op grond van de considerans dat «beide aanvragers niet-erkende natuurlijke kinderen zijn van de rechtsvoorgangster; dat de commissie van eerste aanleg hun verkeerdelijk de hoedanigheid van rechthebbende toekent op grond van artikel 19 van de wet van 26 Februari 1947; dat artikel 21 van dezelfde wet aan de commissie het soevereine recht verleent zuldanige aanvragers al dan niet gelijk te stellen met gewone rechthebbenden; dat zij aan alle andere voorwaarden voldoen; dat de commissie het billijk acht de aanvragers als rechthebbenden te erkennen»;

Overwegende dat de tegenpartijen laten gelden dat de bestreden beslissing werd genomen op eensluidende conclusies van de Staatscommissaris-verslaggever, in naam van de verzoekende partij neergelegd, en dat derhalve de verzoekende partij haar macht heeft overschreden door beroep in te stellen bij de Raad van State;

Overwegende dat de Staatscommissaris-verslaggever tot vrijwaring van het algemeen belang optreedt en de toepassing van de wet nastreeft; dat de Minister, die de Staat vóór de bevoegde commissies vertegenwoordigt, wanneer hij een andere uitleg geeft aan de in werking zijnde wettelijke bepalingen, met het oog op het algemeen belang, beroep kan instellen bij de Raad van State;

Overwegende dat de verzoekende partij laat gelden dat de bestreden beslissing artikel 21 van de wet van

26 Februari 1947 verkeerd heeft toegepast, omdat de wet niet op algemene wijze de gelijkstelling heeft willen mogelijk maken van alle niet-erkende natuurlijke kinderen met wettelijke kinderen; dat, volgens haar, alleen in aanmerking komen de kinderen van een niet-gehuwde vrouw, die het leven van de politieke gevangene heeft gedeeld, zonder deze samenleving te hebben kunnen wettigen wegens oorlogsomstandigheden; dat zij laat gelden dat, ter zake, de mogelijke verhindering van de erkenning niet te wijten kon zijn aan oorlogsomstandigheden;

Overwegende dat niet hoeft te worden nagegaan of de aanvaardingscommissie van beroep bij de bestreden beslissing een juiste toepassing heeft gedaan van de wet van 26 Februari 1947, houdende statuut van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden, daar ter zake de nieuwe bepalingen van de wet van 10 Maart 1954 tot verklaring van de wet van 26 Februari 1954 toepasselijk zijn; dat artikel 5 van de wet van 24 Juli 1952 tot regeling van de procedure voor de toepassing van het statuut der politieke gevangenen bepaalt dat de uitvoering der beslissingen, waartegen een beroep tot vernietiging bij de Raad van State werd ingesteld, wordt opgeschorst totdat de bestreden beslissing bekrachtigd of een nieuwe executoire beslissing werd genomen; dat derhalve ter zake geen einduitspraak voorhanden is; dat, krachtens artikel 32 van de wet van 10 Maart 1954, de bepalingen van deze wet toepasselijk zijn op de aanvragen gedaan vóór haar inwerkingtreding en waarover nog geen einduitspraak is gedaan; dat derhalve ter zake artikel 17, § 2, A, 2°, van de wet van 10 Maart 1954 dient te worden toegepast, luidens welk als rechtverkrigenden worden aangemerkt de natuurlijke kinderen die niet erkend zijn door hun moeder indien deze de getroffene is en haar naam op de geboorteakte voorkomt; dat uit de overgelegde uitgaven van de akten van de burgerlijke stand van de stad Antwerpen blijkt dat Precz Leopold en Precz Liliane geboren zijn van Precz Anna; dat deze de getroffene is; dat derhalve dient te worden nagegaan of de twee tegenpartijen rechtverkrigenden van een politiek gevangene zijn;

Overwegende dat het recht van de tegenpartij als rechtverkrigenden afhankelijk is van het recht van hun rechtsvoorganger Precz Anna op de hoedanigheid van politiek gevangene;

Overwegende dat de verzoekende partij laat gelden dat artikel 3 van de wet van 26 Februari 1947 gewijzigd bij de wet van 10 Maart 1954, de gelijkstelling van de ongehuwde vreemdeling met de Belgen slechts toelaat indien deze kinderen heeft die, overeenkomstig artikel 6 van de geordende wetten op de nationaliteit, de staat van Belg hebben verkregen of kunnen verkrijgen door keuze; dat, volgens deze partij, als kinderen enkel in aanmerking komen degenen die door deze geordende wetten worden vermeld, namelijk de wettelijke en de natuurlijke erkende kinderen; dat zij daaruit besluit dat Precz Anna geen kinderen had in de zin bedoeld bij artikel 3 van de wet houdende statuut van de politieke gevangenen, en zij derhalve de gunst van het statuut niet kan genieten;

Overwegende dat de tegenpartijen laten gelden dat, daar bij toepassing van artikel 17 van de wet van 10 Maart 1954 de niet-erkende natuurlijke kinderen rechthebbenden van politieke gevangenen kunnen zijn, deze ook in aanmerking komen als kinderen voor de toepassing van artikel 3 van het statuut;

Overwegende dat de gunst aan de niet-erkende natuurlijke kinderen verleend door vorenbedoeld artikel 17 op beperkende wijze dient te worden uitgelegd; dat derhalve de juridische band, die tussen

de niet-erkende kinderen en hun moeder voor de toepassing van dit artikel wordt aanvaard, niet in overweging kan worden genomen voor de toepassing van artikel 3; dat inderdaad, wat deze laatste bepaling betreft, de wet van 10 Maart 1954 de verwijzing naar de geordende wetten op de nationaliteit niet heeft gewijzigd en dat deze wetten, wat de afstamming betreft, enkel het bestaan van wettelijke of natuurlijke erkende kinderen in overweging nemen; dat derhalve, zolang de tegenpartijen zich niet door de bevoegde rechtbank hebben laten erkennen als kinderen van Precz Anna, zij niet in aanmerking komen als kinderen voor de toepassing van artikel 3 van het stauut; dat derhalve de bestreden beslissing een verkeerde toepassing van de bovenvermelde artikelen 3 en 17 heeft gedaan.

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing dd. 24 April 1953 van de aanvaardingscommissie van beroep voor politieke gevangenen en hun rechthebbenden is vernietigd.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 8 October 1952.

Voorzitter : M. De Cock.

Raadsheren : M.M. Rutsaert en Hallemans.

Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs. Vermeulen, Cortvriend en A. Meeus.

Onrechtmatige daad. — Verspreiding van beledigende drukschriften. — Aquiliaanse verantwoordelijkheid. — Wat in de dagvaarding moet worden gesteld. — Geen hoofdelijke aansprakelijkheid van de verspreiders, wel aansprakelijkheid in solidum. — Lijfswang.

Bedoelde verantwoordelijkheid is een aquiliaanse, welke kan steunen hetzij op strafbare feiten, hetzij op feiten van bloot burgerrechtelijke aard; de aard der feiten is van belang bij de beoordeling der zaak, nl. met het oog op de noodzakelijkheid van het bewijs van de « animus injuriandi ». Voldoende echter is dat in de dagvaarding de feiten duidelijk gesteld zijn.

Bij de beoordeling van een tekst moet deze in zijn geheel worden beschouwd en mogen de zinnen niet uit hun verband gerukt worden.

De vier verspreiders van de drukschriften zijn « in solidum » aansprakelijk doch niet hoofdelijk, daar geen straf opgelegd is.

Lijfswang is toepasselijk, daar het gaat om schadevergoeding, die het gevolg is van een kwaadwillig gepleegde ongeoorloofde daad.

Verhulst en cs. t/ Le Grelle.

Gezien het beroep op 19 Februari 1952 regelmatig ingesteld door J. Verhulst, A. Verhulst, Rommers en L. Van den Bosch tegen een vonnis dd. 28 December 1951, gewezen tussen partijen door de Rechtbank van eerste aanleg, zetelende te Antwerpen;

Overwegende dat het beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat het vaststaat dat de vier appellanten, einde November 1950, deel hebben genomen aan de verspreiding te Berendrecht van ongeveer 500 strooibiljetten, waarvan de drukker en de uitgever onbekend zijn gebleven, en waarin de houding wordt gelaakt van zekere personen wegens hun aanwezigheid op de plechtigheden door het gemeentebestuur dezer gemeente ingericht op 11 November 1950;

Overwegende dat tussen deze personen, geïntimeerde op onduidelijke wijze begrepen is, vermits alhoewel zijn naam niet vermeld werd, hij in de gemeente voldoende gekend is als voorzitter der fanfare, kwalificering onder dewelke van hem in het bedoeld geschrift gesproken wordt;

Overwegende dat geïntimeerde, aanvoerende dat hem in deze strooibiljetten op onrechtmatige wijze een onvaderlandse houding wordt verweten, dat hij wordt voorgesteld als de beschermmer van « zwarte nachtsluiers, die heulen met diegenen die duizenden goede patriotten in gruwelkampen om het leven hebben gebracht », de oorspronkelijke eis instelde, ten einde herstelling te bekomen der schade hem berokkend door het verspreiden van manifesten, welke hij in de inleidende dagvaarding betitelt als zijnde lasterlijk, eerrovend en beledigend tegenover hem; dat hij in deze dagvaarding verder aanstipt dat het verspreiden dezer geschriften onder toepassing valt der strafwet en dat, bij toepassing der bepalingen van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, huidige appellanten solidairlijk aansprakelijk zijn voor de schade hem door hun gezamenlijke fouten veroorzaakt;

Overwegende dat het voorwerp van de eis de veroordeling van appellanten is tot het betalen van schadevergoeding en het publiceren van de tussen te komen beslissing;

Overwegende dat aldus geïntimeerde op voldoende wijze, in zijn inleidende dagvaarding, zowel de feiten als de rechtsgrond, waarop zijn eis gesteund is, alsook het voorwerp ervan, heeft aangeduid;

Overwegende dat deze eis natuurlijk van burgerlijke aard is en dat, zonder de minste grond, appellanten beweren dat hij tevens een strafrechtelijk voorwerp zou hebben;

Overwegende dat de beoogde verantwoordelijkheid van appellanten, een aquiliaanse verantwoordelijkheid is, gesteund op fouten welke hetzij feiten kunnen zijn door de strafwet voorzien, hetzij andere feiten van louter burgerlijke aard; dat de beoordeling der zaak, en namelijk met het oog op de noodzakelijkheid van het bewijs van het « animus injuriandi » natuurlijk zal verschillen volgens de aard der fouten — strafrechtelijke of burgerlijke — welke gebeurlijk zullen weerhouden worden;

Overwegende dat zulks echter de ontvankelijkheid van de oorspronkelijke eis niet kan in de weg staan vermits, zoals reeds gezegd, appellanten vanaf het ontvangen der dagvaarding voldoende ingelicht waren over de feiten, welke hun verweten werden en de gevolgen, welke geïntimeerde meende er te mogen uit trekken;

Overwegende, ten gronde, dat het behoort de tekst van het manifest in zijn geheel te beschouwen en dat men de zinnen niet uit hun verband mag rukken; dat het, in dergelijke zaken, overigens al te gemakkelijk is de laakbare praktijk te gebruiken een persoon in zijn eer te treffen door een schijnbare onschuldige beoordeling, waarin hij rechtstreeks vermeld wordt, te omringen door beledigende teksten welke hem niet uitdrukkelijk noemen maar die, door hun algemeen karakter bij de lezer een noodzakelijk verband doen ontstaan tussen deze persoon en de kwaadaardige of valse aantijgingen of beledigingen;

Overwegende dat, in deze orde van gedachten, het duidelijk is dat, in de geest van de lezer de woorden « lage, zwarte ploetrestreek » en verder : « dit laag gedoe », « zwarte huichelaars », « gij heult met diegenen die honderden priesters hebben vermoord, en duizenden goede patriotten in gruwelkampen hebben om het leven gebracht », noodzakelijkerwijze voor-

komen aan de lezer als zijnde ook op geïntimeerde toepasselijk, hetgeen overigens klaarblijkelijk de bedoeling van de opsteller is geweest;

Overwegende dat geïntimeerde wordt voorgesteld als hebbende de houding der « zwarten », welke zich ingespannen hadden om de muzikanten aan te zetten geen deel te nemen aan de plechtigheid, goedgekeurd of minstens gedoogd; dat zulks voldoende blijkt uit de woorden: « ook werd de afwezigheid van de voorzitter der fanfare druk besproken. Wat denkt gij wel, muzikanten, over uw voorzitter? Er is aan dit laag gedoe nog een goede kant »;

Overwegende dat geïntimeerde moet gedogen dat zijn afwezigheid bij gemelde plechtigheid besproken wordt; dat hij echter terecht in opstand komt tegen een schrift waarin de houding van alle afwezigen zonder onderscheid, en dus ook de zijne wordt toegeschreven aan anti-nationale gevoelens of minstens aan een capitulatie van zijnerwege tegenover « zwarte nachtsluipers » welke zouden « komploteren » en een aantal « zwarten » welke « achter de schermen » zijn handelingen zouden bevelen;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig heeft beslist dat dergelijke voorstelling de onwettige daad van beledigingen uitmaakt, van aard de eer van geïntimeerde te krenken, alsook dat het kwaadwillig inzicht voldoende blijkt uit de aard der aantijgingen, die het discrediet moeten werpen op zijn persoon; dat hij verder terecht aanstipt dat de feiten gepleegd werden zonder dat het minste aannemelijk publiek of privaat belang er aan gechecht was en dat alle elementen van het onderzoek er op wijzen dat graaf Le Grelle zijn vaderlandse plichten steeds eervol vervuld heeft;

Overwegende dat het vaststaat dat derde en vierde appellanten de strooibiljetten hebben rondgedragen; dat tweede appellant hun daartoe opdracht gaf; dat eerste appellant, welke aangaande zijn rol in deze zaak een uitleg geeft die in het bestreden vonnis terecht verward en onaannemelijk wordt genoemd, klaarblijkelijk aan de bron van de verspreiding was; dat alle vier kennis hadden van de inhoud van het schrift en, gezien de rollen welke ze spelen in het plaatselijk politiek leven, bewust waren van het kwaadwillig beledigend karakter ervan;

Dat ze dus alle vier in solidum verantwoordelijk zijn, doch niet solidairlijk, daar geen strafrechtelijke veroordeling ter zake uitgesproken wordt;

Overwegende dat de eerste rechter een juiste beëraming der schade maakte; dat de publicatie in twee dagbladen, naar keuze van geïntimeerde, zoals door hem bevolen, niet in verhouding is met de geringe kring van lezers, welk door het schuldige geschrift werd bereikt, zodat op dit punt het vonnis dient hervormd; dat de hierna bevolen publicatie een voldoende herstelling der schade zal uitmaken;

Overwegende dat de uitgesproken lijfswang dient behouden te worden, gezien het ter zake gaat om schadevergoeding, die het gevolg is van een kwaadwillig gepleegde ongeoorloofde daad;

Om deze redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 Juni 1933, waarvan toepassing werd gedaan;

Gehoord de Heer Colard, Substituut-procureur-generaal in zijn eensluidend advies ter openbare zitting gegeven,

Ontvangt het beroep; verklaart het gegrond in de hierna bepaalde mate;

Doet het bestreden vonnis te niet in zover het appellanten veroordeelde tot publicatie van het vonnis in twee dagbladen naar keuze van geïntimeerde met veroordeling tot de kosten der publicatie, eventueel inbegrepen deze van vertaling, deze kosten uitvoerbaar zijnde op voorleggen van de factuur of staat, alsook en in zoverre de uitgesproken veroordeling een solidairlijke veroordeling is.

Wijzigende, veroordeelt appellanten tot publicatie van huidig arrest in één dag- of weekblad, uitgegeven in de provincie Antwerpen, ter keuze van geïntimeerde, met veroordeling tot de kosten der publicatie, kosten invorderbaar op voorleggen van de factuur of staat.

Zegt dat de uitgesproken veroordelingen, veroordelingen zijn in solidum en geen solidairlijke veroordelingen;

Bevestigt voor het overige het bestreden vonnis; Verwijst appellanten in de kosten.

NOOT: Met vergelijke het in dit nummer opgenomen bestreden vonnis van de Rechtbank te Antwerpen d.d. 28 December 1951.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 11 Februari 1954.

Voorzitter: M. Bossaert.

Raadsheren: MM. Verougstraete en De Vreese.

O.M.: M. Vermeulen.

Advocaten: Mrs F. Baert (loco Demeester) en A. De Smet (loco Derycke).

Vruchtgebruik. — Rechtsgevolgen van vermenging.

Door het komen van de blote eigendom en het vruchtgebruik in één hand (vermenging) verkeert de vruchtgebruiker in de onmogelijkheid zijn recht uit te oefenen, doch de vermenging werkt slechts zolang die onmogelijkheid blijft duren.

De blote eigenaar kan b.v. door schenking een nieuw recht van vruchtgebruik vestigen op een goed, waarop reeds recht van vruchtgebruik rust. De uitoefening van het gevestigde vruchtgebruik is slechts voorlopig onmogelijk; zodra het eerste vruchtgebruik te niet gaat, kan de tweede vruchtgebruiker zijn rechten uitoefenen, zelfs al heeft de eerste intussen de blote eigendom verworven en al zijn rechten op het goed vervreemd.

De Reuse t/ Van Lierde.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, eerste burgerlijke Kamer, op 28 Mei 1952;

Overwegende dat wijlen Henricus De Clerck, die door het overlijden van zijn echtgenote, Maria Van Lierde, het vruchtgebruik op de helft van haar eigen huis gekregen had, ingevolge het overlijden van zijn zoon François De Clerck, een vierde in naakte eigendom van het hetzelfde goed — zijnde zijn reservatair aandeel — verworven heeft;

Dat de eerste rechter ten onrechte beslist heeft dat het vruchtgebruik aldus door vermenging in volle eigendom opgelost was, zodat Henricus De Clerck een vierde in volle eigendom van bewust huis van Augusta Van Lierde kon vermaken;

Overwegende dat het feit dat de naakte eigendom en het vruchtgebruik in één hand zijn gekomen, alléén voor gevolg heeft dat de vruchtgebruiker in de onmogelijkheid verkeert zijn recht uit te oefenen (De Page, VI, blz. 334) (res sus nemini servit), doch dat de vermenging niet verder reikt dan die onmogelijkheid blijft duren (P. B., V°, Usufruit, 3167; Dall., Prat., V°, Usufruit, n° 265);

Overwegende dat bij akte van notaris Hebbelynck dd. 8 Juli 1931 François De Clerck gifte gedaan heeft aan zijn echtgenote Maryna De Reuse, in geval dat hij geen kinderen moest overlaten, van de vollen eigendom zijner na te laten goederen en, in geval er ten dage van zijn overlijden, nog opgaande bloedverwanten in leven waren, van het vruchtgebruik op het deel der nalatenschap dat door de wet aan deze zou kunnen voorbehouden worden; dat François De Clerck aldus in de gifte van het vruchtgebruik aan zijn echtgenote begrepen heeft: het vruchtgebruik der goederen waarvan hij ten dage van zijn overlijden slechts de naakte eigendom bezat, maar dat noodzakelijkerwijze zich eens met deze naakte eigendom moet verenigen;

Dat alleen de uitoefening van dit vruchtgebruik slechts met het overlijden van zijn vader mogelijk was;

Overwegende dat de vader van François De Clerck, Henri De Clerck, die op het ogenblik van deze schenking het vruchtgebruik over een deel van de zaak genoot, niet vermag door een akte van beschikking de rechten die ingevolge deze schenking aan Maryna De Reuse reeds verworven waren, te ontzenuwen (P. B., Usufruit, 3617);

Dat met het overlijden van Henri De Clerck het vruchtgebruik overgaat naar de begiftigde Maryna De Reuse (Schicks et Van Isterbeek, Traité formulaire de la pratique notariale, B. IV, blz. 865 in noot; Civ. Laon, 1 April 1884, Rev. pr. not. belge, 1885, blz. 263; Tournai, 5 Juni 1885, Pas. 1885, III, 327);

Overwegende derhalve dat Henri De Clerck slechts een vierde in naakten eigendom van Augusta Van Lierde heeft kunnen vermaken;

Overwegende dat het nutteloos voorkomt verder te onderzoeken of geïntimeerde in haar besluitschrift dd. 29 Februari 1952 voor de eerste rechter, ja dan neen deze stelling beaamd heeft;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Alle strijdende conclusies als ongegrond verwerpend;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond; dienvolgens het vonnis a quo wijzigend, zegt voor recht dat Augusta Van Lierde in het onroerend goed gerechtigd is tot beloop van een vierde in naakten eigendom in plaats van een vierde in vollen eigendom; bevestigt voor het overige het bestreden vonnis;

Veroordeelt geïntimeerden tot de kosten van de aanleg.

NOOT: Zie, in dezelfde zin als het bovenstaande arrest: Brussel, 9 Mei 1835, Pas. 1835, II, 193; Brussel, 27 October 1841, Pas. 1842, II, 228, bevestigend een vonnis van de Rechtbank te Nijvel; Rouen, 20 December 1852, D., 1854, 2, 109; Bordeaux, 16 Juni 1863, D., 1863, 2, 157; Rennes, 19 Mei 1863, D., 5, 230; Laurent, 6, n° 344, blz. 437-438; Baudry-Lacantinerie, Des Biens, n° 479, blz. 319, met ref.

Wat betreft het voorbehouden gedeelte van de ascenden ten is de wetgeving in Frankrijk in 1900 gewijzigd, zodat sedertdien in dat verband de Franse rechtsleer en rechtspraak met omzichtigheid moeten gegraadpleegd worden,

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 28 December 1951.

Voorzitter: M. Van Hal.

Rechters: M.M. Wildiers en J. Aerts (Pl. r.).

O.M.: M. Van de Velde.

Advocaten: Mrs A. Meeus en Cortvriend.

Onrechtmatige daad. — Verspreiding van beledigende drukschriften. — Strafrechtelijke of quasi-delictuele verantwoordelijkheid. — Wat in de dagvaarding moet worden gesteld. — Bestanddelen van persdelict. — Aansprakelijkheid van de verspreiders, indien drukker, uitgever en schrijver niet bekend zijn. — Hoofdelijkheid. — Lijfswang.

De bij artikel 3 W. v. S. bedoelde vordering ingevolge een misdrijf en die tot herstel van schade, bedoeld in artikel 1382 B. W., zijn gelijkvormig en wijken slechts op enige ondergeschikte punten van elkander af.

Voldoende is dat eiser in zijn dagvaarding duidelijk de feiten stelt, waarop hij zijn vordering doet steunen, terwijl hij de juiste bepaling van de feiten overlaat aan het oordeel van de rechter.

Persdelicten zijn die, waarbij inbreuk wordt gepleegd op de rechten van de maatschappij of van de burgers door misbruik van meningsuiting door middel van gedrukte en bekendgemaakte geschriften.

Hierbij zijn dus drie bestanddelen vereist:

1. Misbruik van meningsuiting;

2. Dit misbruik moet gepleegd zijn door middel van gedrukte stukken;

3. Deze stukken moeten bekendgemaakt zijn.

Het is niet noodzakelijk dat lasterlijke of beledigende aantijgingen nominatim tegen een bepaald persoon gericht zijn; voldoende is dat de gegeven aanduidingen volstaan om de beledigde persoon duidelijk aan de geadresseerden van de drukschriften te doen kennen.

Het persdelict is gepleegd, wanneer het recht van discussie, van propaganda, van verdediging en van polemiek klaarblijkelijk overschreden is.

De Rechtbank laat in het midden de vraag of de verspreider burgerlijk verantwoordelijk is, wanneer de drukker, de uitgever of de schrijver bekend is, welke vraag ten aanzien van de strafrechtelijke aansprakelijkheid ontkennend moet worden beantwoord omdat in het onderhavige geval die personen niet zijn bekend geworden.

De vier verweerders (verspreiders) moeten hoofdelijk worden veroordeeld tot herstel van de berokkende schade; immers bestaat hoegenaamd geen aanleiding tot toepassing van de trapsgewijze of successievelijke verantwoordelijkheid.

Het strafrechtelijke karakter der feiten wettigt veroordeling tot lijfswang.

Le Grelle t/ Verhulst en cs.

Gelet op de artikelen 2, 34, 35, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten;

Gelet op de geboekte en aangehechte dagvaarding dd. 20 April 1951, waarbij aanlegger vraagt dat verweerder solidairlijk of de ene bij gebrek aan de andere, minstens elk voor zijn deel, zouden veroordeeld worden tot een schadevergoeding van 100.000 frank en buitendien tot publicatie van het vonnis in vier dagbladen, wegens het verspreiden in de gemeente Berendrecht

van manifesten die lasterlijk, eerrovend en beledigend zouden zijn tegenover aanlegger;

Overwegende dat einde November 1950 in de gemeente Berendrecht aan ongeveer 500 inwoners, samen met het weekblad «De Werker» strooibriefjes werden uitgedeeld, welke geen naam van drukker of uitgever droegen en waarin de houding van zekere inwoners van de gemeente aan de kaak werd gesteld in verband met hunne afwezigheid op de plechtigheden van de 11e November;

Exceptio obscuri libelli :

Overwegende dat verweerders een reden van niet-ontvankelijkheid aanwenden, gesteund op het feit dat aanlegger in gebreke blijft duidelijk aan te wijzen hoe een rechtsband zou ontstaan zijn tussen hem en de vier verweerders; dat hij namelijk een veroordeling zou vragen op grond van de strafwet en bovendien krachtens een quasi-delictuele verantwoordelijkheid; dat beide vorderingen elkander zouden uitsluiten;

Overwegende dat aanlegger in zijn dagvaarding klaar en duidelijk de feiten omschrijft waarop hij zijn eis steunt, namelijk het verspreiden van strooibiljetten welke voor hem lasterlijk, eerrovend of beledigend zouden zijn; dat hij zich beroept op de toepassing van de strafwet, doch de quasi-delictuele verantwoordelijkheid insgelijks inroept, aldus de juiste bepaling van de geïncrimineerde feiten aan het oordeel van de Rechtbank overlatend;

Dat de actie voorzien door artikel 3 van het W. v. Str. als gevolg van een misdrijf en de eis in herstelling van schade voorzien door artikel 1382 B.W. gelijkvormig zijn en slechts op enige bijkomende punten van elkander afwijken;

Dat verweerders van meet af aan verwittigd werden dat zij zich te verdedigen hadden op grond van de verantwoordelijkheid voor een bepaald feit, gekwalificeerd hetzij als delict, hetzij als quasi-delict, naar gelang dit feit door de Rechtbank zou beschouwd worden als vallende onder toepassing van de Strafwet of niet; dat trouwens verweerders hun verweer hebben voorgedragen nopens de schadelijke gevolgen van het feit dat tegen hen ingebracht werd, en tevens nopens de «animus injuriandi», welke de toepassing van de Strafwet verrechtvaardigt;

Delict bij middel van de pers :

Overwegende dat persmisdrijven deze zijn waarbij inbreuk wordt gepleegd op de rechte van de maatschappij of van de burgers door het misbruik van de uiting van een mening door middel van gedrukte en bekendgemaakte geschriften (Verbr. 10 Juli 1871, Pas. 1872, I, 17);

Dat hierbij dus drie elementen onontbeerlijk zijn;

1. Misbruik van de uiting van een mening :

Overwegende dat het recht bestond voor de schrijver van het naamloos schotschrift de onthouding van zekere personen en namelijk van de Voorzitter van de Fanfare bekend te maken en dezen hunne afwezigheid te verwijten; dat hij nochtans misbruik heeft gemaakt van zijn recht met deze onthouding alléén te wijten aan de antinationale gevoelens van de afwezigen, wat ondubbeldzinnig bedoeld wordt door de tekst van het geschrift in zijn geheel genomen (...zwarte ploertenstreek... een handvol zwartjes... Er is aan dit laag gedoe (de afwezigheid van de Voorzitter der Fanfare en van de muzikchef) nog een goeder kant. Nu weten we, in welke voor velen verboden en geheime plaats, die zwarte nachtsluipers komploteren, enz.);

Overwegende dat in Berendrecht iedereen weet dat de Voorzitter van de bedoelde Fanfare niemand anders is dan aanlegger (zie verklaring Hendrickx in het strafdossier) dat het niet noodzakelijk is dat lasterlijke of beledigende aantijgingen nominatim tegen een persoon, zouden gericht zijn, opdat deze zich hierover zou kunnen beklagen, indien de aanduidingen welke gegeven worden voldoende zijn opdat deze persoon in de ogen van derden en namelijk van de bestemmingen der geschriften duidelijk bedoeld worde; (Brussel 13 Mei 1912; Pas. III, 261);

Overwegende dat het feit aanlegger af te schilderen als bezielde zijnde met antivaderlandse gevoelens en als handelende in opdracht van «zwarten» (...met de onbekende zwarten achter de schermen) het misdrijf uitmaakt niet van laster of eerroof (hiervoor moeten de feiten meer nauwkeurig opgegeven worden) doch wel van belediging voorzien door art. 448 van het strafwetboek, gezien deze feiten van aard zijn de eer van aanlegger te krenken;

Overwegende dat het kwaadwillig inzicht voldoende blijkt uit de aard der aantijgingen, die het discrediet moeten werpen op de persoon van aanlegger, die een zekere faam geniet in zijn streek, en dat de feiten gepleegd werden zonder dat hieraan het minste aanneemlijk publiek of privaats belang bij gehecht is;

2) Dit misbruik moet gepleegd zijn bij middel van druksels, wat ter zake het geval was;

3) Deze feiten moeten bekendgemaakt zijn, element dat bewezen is vermits het strooibriefje aan ongeveer 500 inwoners van Berendrecht werd besteld;

Overwegende dat persdelict werd gepleegd daar het recht van discussie, van propaganda, van verdediging, van polemiek klaarblijkelijk overschreden werd (Schuermans, Code de la Presse, I, blz. 251), des te meer dat alle elementen van het onderzoek er op wijzen dat aanlegger zijn vaderlandse plicht steeds eervol vervuld heeft en dat verweerders ter gelegenheid van het strafrechterlijk onderzoek hebben toegegeven dat zij op dit punt niets in te brengen hadden tegen aanlegger zomin als tegenover de leden van de Fanfare «Willen is Kunnen».

Schuld van verweerders :

Overwegende dat het overbodig is te onderzoeken of eventueel de burgerlijke verantwoordelijkheid van de verspreiders van beledigende geschriften niet in het gedrang komt wanneer de drukker, de uitgever of de schrijver gekend is, zoals het het geval is voor de penale vervolgingen (art. 18 Grondwet, Mast, Overzicht van het Grondwettelijk Recht, blz. 42) vermits ter zake verweerders dezen niet hebben kunnen aanduiden en dat het onderzoek niet tot de ontdekking van deze personen heeft geleid;

Overwegende dat het vaststaat dat derde en vierde gedaagden de strooibriefjes hebben uitgedeeld; dat tweede gedaagde opdracht heeft gegeven ze te verspreiden; dat eerste gedaagde eindelijk, die een verwarde en onaannemelijke uitleg geeft over de manier waarop hij toevallig in het bezit zou gekomen zijn van bedoelde manifesten, klaarblijkelijk aan de bron van deze uitzending is geweest;

Overwegende dat de vier verweerders hebben bijgedragen tot het verspreiden van de litigieuze druksels en aldus solidairlijk dienen veroordeeld tot de herstelling van de berokkende schade; dat inderdaad in elk geval geen aanleiding bestaat tot het toepassen van de trapsgewijze of successievelijke verantwoordelijkheid vermits de vier verweerders verspreiders zijn;

Schade :

Overwegende dat aanlegger zijn vordering tot geldelijke schadevergoeding in besluiten herleid heeft tot 30.000 frank;

Overwegende dat indien enerzijds moet aangenomen worden dat de beledigende beschuldigingen vervat in de strooibriefjes practisch gans de bevolking van Berendrecht hebben bereikt en aanlegger schade hebben berokkend in zijn faam van goede patriot, nochtans niet uit het oog mag verloren worden dat deze aantijgingen slechts de interpretatie zijn van een bepaalde houding, waaraan elke inwoner al of geen waarde kon hechten volgens eigen redeneringsvermogen; dat de morele schade aan aanlegger berokkend zodoende niet zozeer kan hersteld worden door het toekennen van een aanzienlijk bedrag in geld, doch wel door de publicatie van huidig vonnis, dat aanlegger voor zoveel als nodig in eer zal herstellen bij zijn medeburgers;

Dat het toekennen van een bedrag van 5.000 frank als schadevergoeding als billijk voorkomt samen met de publicatie in twee dagbladen;

Dat het strafrechtelijk karakter der feiten weerhouden tegen verweerders de lijfswang wettigt;

Overwegende dat verweerders tevergeefs, wat betreft de schatting van de eis in verband met de aanleg en de bevoegdheid, art. 36 der Wet van 25 Maart 1876 inroepen, vermits door het bedrag zelf der gevraagde vergoeding en der bijkomende veroordeling huidige vraag vatbaar is voor waardering; dat, buiten de geschillen van staat, de Rechtbank op soevereine wijze oordeelt of een vraag, ja dan neen, vatbaar is voor begroting (Verbrek. 4 Februari 1909; Pas. 1909, I, 128); dat men zich vruchteloos afvraagt welk belang verweerders hebben een schatting van de eis te zien weigeren aan aanlegger, vermits deze schatting juist dezelfde gevolgen heeft als de toepassing van art. 36, welke verweerders inroepen, namelijk het geding vatbaar maken voor beroep;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord de heer A. Van de Velde, Substituut van de Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, gegeven in openbare zitting;

Rechtsdoende op tegenspraak;

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende;

Na er over beraadslaagd te hebben;

Verklaart de eis ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

Dienvolgens veroordeelt verweerders solidair aan aanlegger te betalen als schadevergoeding de som van 5.000 frs met de verwijsintresten sinds 30 November 1950, de gerechtelijke intresten en de kosten des gedinges;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij lijfswang en bepaalt de duur er van voor elk der verweerders op acht dagen;

Veroordeelt huijden verweerders tot publicatie van het vonnis in twee dagbladen naar keuze van aanlegger met veroordeling tot de kosten der publicatie, eventueel inbegrepen deze van vertaling, deze kosten invorderbaar zijnde op voorleggen van de factuur of staat;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat het vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad, spijs alle verzoening zonder borgstelling.

NOOT : Men vergelijke in dit nummer het in deze zaak in hoger beroep gewezen arrest van het Hof te Brussel d.d. 8 October 1952.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

2 Maart 1954.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Frère en Schiepers.

O. M. : M. Noelmans.

Advocaten : Mrs Janssens en Indekeu.

Taalgebruik in gerechtszaken. — Nietigverklaring van in en andere taal dan het bestreden vonnis gestelde akte van beroep.

Akten van beroep, die in een andere taal zijn gesteld dan het bestreden vonnis, moeten worden nietig verklaard.

De wet van 15 Juni 1935 maakt een duidelijke onderscheid tussen aan de ene kant de eigenlijke verklaringen van de verdachte en van de burgerrechtelijke aansprakelijke partij, waaronder begrepen de mededeling aan de griffier van de rechtbank, dat zij in hoger beroep komen, welke verklaringen zij krachtens artikel 31 van voormelde wet mogen doen in de taal hunner keuze, en aan de andere kant de akten van rechtspleging, dus ook de akten van beroep, die krachtens artikel 24 moeten gesteld zijn in de taal van de bestreden beslissing.

O. M. en Stiers, b.p., t/ Tilkin en Hardy.

Gezien het bestreden vonnis op 16 December 1953 op tegenspraak tussen de partijen gewezen door de heer Politierichter van het kanton Zichen-Zussen-Bolder en de akten van beroep op 22 December 1953 ondertekend, de eerste door Tilkin Maria, als betichte en burgerlijke partij, de tweede door Hardy als burgerlijke verantwoordelijke, stukken in regelmatige uitgifte voorgelegd;

Overwegende dat deze beroepsakten beide, naar hun vermelding op uitdrukkelijk verzoek van de beroepers, in de Franse taal werden gesteld door de griffier welke de verklaringen van beroep ontving, en dat het bestreden vonnis en heel de overige rechtspleging in de Nederlandse taal zijn; dat deze beroepen dientengevolge, overeenkomstig het advies van het openbaar ministerie, krachtens de wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, dienen nietig verklaard;

Overwegende dat beroepers vergeefs aanvoeren dat de bepalingen van artikel 24 en artikel 31 der wet zouden dienen in overeenstemming te worden gebracht en het derhalve beroepers, welke enkel de Franse taal kennen, toegelaten was zich van deze taal te bedienen om beroep aan te tekenen;

Overwegende immers dat bedoelde wet een zeer duidelijk onderscheid maakt tussen de eigenlijke verklaringen — in casu de mondelinge mededelingen aan de griffier der politierechtbank door Tilkin en Hardy gedaan dat zij beroep aantekenden — welke verklaring luidens artikel 31 door betichte en door de burgerlijke verantwoordelijke mogen gedaan worden in de nationale taal hunner keuze enerzijds, en anderzijds de akten van beroep welke, stukken van rechtspleging zijnde, bedoeld in artikel 24 moeten opgesteld zijn in de taal der bestreden beslissing;

Overwegende dat beroepers ten onrechte ten voordele hunner thesis zekere onderrichtingen aan de griffiers der politierechtbanken inroepen daar deze onderrichting rechtstreeks in strijd is met artikel 40, al. 1, der aangehaalde wet;

Overwegende dat beroepers, beweerend dat de grif-

fier van de politierechtbank zou geweigerd hebben de beroepsakte in het Nederlands op te stellen, eveneens vergeefs overmacht inroepen;

Overwegende dat immers het tegendeel blijkt uit de tekst der betwiste beroepsakten welke vermelden dat zij geheel in het Frans werden gesteld op uitdrukkelijk verzoek van de beroepers, — als uit de beëdigde verklaring ter zitting afgelegd door de griffier welke die akten opstelde; dat het feit dat de griffier 's anderendaags geweigerd zou hebben nieuwe beroepsakten in het Nederlands te maken, terzake zonder belang is, gezien uit niets blijkt dat de beroepers hun inzicht zouden hebben uitgedrukt, voorafgaand aan de opstelling van een nieuwe beroepsakte in de Nederlandse taal, af te zien van het eerste aangetekende beroep in de Franse taal;

Overwegende dat de beroepsakten derhalve nietig dienen verklaard te worden;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 19 November 1953.

Voorzitter : M. De Smet.

Rechters : M.M. De Baillie en Aelterman.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs Eeckhout, Behaegel, Dufrasne en Merchiers.

Naamloze vennootschap. — Niet-inachtneming van de wettelijke termijnen van oproeping der aandeelhouders tot de algemene vergadering. — Niet-nederlegging van de bij de wet voorgeschreven bescheiden. — Onbevoegdheid van de beheerders om afstand te doen van het voorwerp der vennootschap.

De niet-inachtneming van de in artikel 73 der ge-coördineerde wetten op de vennootschappen bepaalde termijnen, binnen dewelke de aandeelhouders tot de algemene vergadering moeten worden opgeroepen, heeft niet de nietigheid van de in die vergadering genomen besluiten ten gevolge.

De in artikel 78 van voormelde wetten op de vennootschappen voorgeschreven nederlegging van de aldaar genoemde bescheiden heeft ten doel aan de aandeelhouders toe te laten hun controle uit te oefenen op het financieel beheer van de vennootschap; indien die bescheiden niet van invloed hebben kunnen zijn op de beslissing van de algemene vergadering van aandeelhouders, waarvan de nietigverklaring gevorderd wordt, heeft de niet-nederlegging van de bescheiden op zichzelf niet de ongeldigheid van de bedoelde beslissing ten gevolge.

De bekrachtiging in een latere vergadering van de beslissing van een vorige vergadering bewijst geenszins, dat deze laatste beslissing nietig was; de bekrachtiging kan immers om een andere reden zijn geschied.

De beheerders ener N.V. zijn niet bevoegd afstand te doen van het geheel of van een deel van het voorwerp der vennootschap; artikel 70, lid 2, van de wetten op de vennootschappen verbieden dergelijke wijzigingen zelfs aan de meerderheid der algemene vergadering, zodat die wijzigingen zeker niet behoren tot de bevoegdheid van de beheerders, hoe ruim ook hun bevoegdheid moge omschreven zijn in de statuten.

N.V. M.I.P.S. t/ Douniaux en cs.
en Douniaux t/ Vignery,

In zake n° 49 :

Wat betreft het feitelijk van de zaak :

Overwegende dat de heer Sainderichin houder is van een octrooi, betreffende de uitvinding van draaiende ovens, tot bepaalde industriële doeleinden bestemd;

dat de heer Sainderichin de heer Echelborg heeft belast met het commercieel te gelde maken van bedoeld octrooi;

Overwegende dat de heren Sainderichin en Echelborg bij overeenkomst van 13 November 1950, aangevuld door bijvoegsels van 16 December 1950, aan de heer Kalishman, handelende voor rekening van de naamloze vennootschap M.I.P.S., het uitsluitend recht hebben verleend om in de Benelux-landen en enkele andere de geotroieerde toestellen Sainderichin te bouwen en te verkopen;

Overwegende dat de N.V. M.I.P.S. zich verbond als prijs daarvoor aan Sainderichin-Echelborg te betalen :

1) een bepaald percentage van de koopprijs van verkochte toestellen;

2) een vast bedrag van 1.500.000 frank, verdeeld als volgt :

a) 800.000 fr. bij het tekenen van de overeenkomst;

b) 400.000 fr. veertien dagen na het wetslagen van proeven, te verrichten op een installatie te Fives-Lille (Frankrijk);

c) 300.000 fr. bij het boeken van een eerste bestelling van een geotroieerde draaiende oven;

Overwegende dat de N.V. M.I.P.S. bij overeenkomst van 20 November 1950, aangevuld door bijvoegsel van 20 December 1950, op haar beurt aan de N.V. « Les Ateliers du Thiriau » het uitsluitend recht heeft verleend om de geotroieerde toestellen te fabriceren;

Overwegende dat de door de N.V. « Les Ateliers du Thiriau » aan de N.V. M.I.P.S. te betalen prijs als volgt werd vastgesteld :

1) een bepaald percentage van de koopprijs van verkochte toestellen (percentage dat hoger vastgesteld werd dan het door M.I.P.S. aan Sainderichin-Echelborg verschuldigd);

2) een vast bedrag van 1.500.000 fr., verdeeld als volgt :

a) 800.000 fr. bij het tekenen van de overeenkomst;

b) 400.000 fr. veertien dagen na het slagen van proefnemingen, te verrichten op een installatie te Fives-Lille (Frankrijk);

c) 300.000 fr. bij het boeken van de eerste bestelling van een geotroieerde draaiende oven;

Overwegende dat de som van 800.000 fr. door de N.V. M.I.P.S. aan Sainderichin-Echelborg werd betaald en dezelfde som ook werd betaald door de N.V. « Les Ateliers du Thiriau » aan de N.V. M.I.P.S.;

Overwegende dat de partij Sainderichin-Echelborg in de loop van het jaar 1951 van de N.V. M.I.P.S. de betaling heeft geëist van de 400.000 fr., bedongen als tweede termijn van het vast bedrag van 1.500.000 fr.;

Overwegende dat de N.V. M.I.P.S. eerst heeft betwist dat de proefnemingen te Fives-Lille zoals bedongen zijn geschied, zodat volgens haar niet vervuld was de voorwaarde, van welke vervulling de openbaarheid van de 400.000 fr. afhankelijk was gesteld;

Overwegende dat de N.V. M.I.P.S. trouwens uit haar eigen geldmiddelen niet over de gevorderde som beschikte;

Overwegende dat zij harerzijds trachtte de betaling van de 400.000 fr. te bekomen van de N.V. « Les Ateliers du Thiriau », doch dat deze laatste firma ook het gebrek aan geslaagde proeven aan de N.V.

M.I.P.S. tegenwierp, net zoals de N.V. M.I.P.S. zelfe dit aan de partij Echelborg tegengeworpen had;

Overwegende dat, aangezien de heer Echelborg de N.V. M.I.P.S. met de verbreking van de overeenkomst van 13 November-18 December bedreigde, de heren Kalishman en Vignery persoonlijk tussenkwamen om de betaling van de som van 400.000 fr. te verzekeren volgens overeenkomsten van 13 en van 22 November 1951;

Overwegende dat de moeilijkheden tussen de N.V. M.I.P.S. en de N.V. «Ateliers du Thiriau» inmiddels verergerden;

Overwegende dat de N.V. «Les Ateliers du Thiriau» meende gerechtigd te zijn gewag te maken van de ontstentenis van overtuigende proefnemingen en eveneens van het gebrek aan de nodige inlichtingen, die haar zouden toelaten de geprospecteerde cliënten tot een vaste bestelling over te halen;

Overwegende dat de N.V. «Les Ateliers du Thiriau» op die gronden de N.V. M.I.P.S. bedreigde met een vordering tot terugbetaling van de door haar reeds betaalde 800.000 fr.;

Overwegende dat de heren Vignery, Donniaux, Lipsky en Heynderickx, tekenenden als beheerders van de N.V. M.I.P.S., op 17 of 19 Maart 1952 aan de N.V. «Les Ateliers du Thiriau» een brief richtten, luidende als volgt: «Vu l'impossibilité dans laquelle nous nous trouvons de remplir nos engagements vis-à-vis de vous, nous vous autorisons, en compensation de la somme de Fr. 800.000 que vous nous avez versée, à prendre et à exécuter pour votre compte les 3 premières commandes»;

Overwegende dat de bedoeling van de partijen volgens de bewoordingen van die brieven en die van het antwoord der N.V. «Les Ateliers du Thiriau» dd. 26 Maart 1952 niet volkomen duidelijk is;

Overwegende dat bij een brief, dagtekenend van 26 of van 29 Maart 1952, de heren Donniaux, Lipsky en Heynderickx, tekenend als beheerders van de N.V. M.I.P.S., aan de heer Echelborg hebben medegedeeld: «Le Conseil est d'accord de renoncer purement et simplement à son contrat du 18/12/50 avec vous, si aucune réserve de votre part n'est maintenue et à condition que la Sté Ame. des Ateliers du Thiriau soit d'accord de son côté de nous libérer de toute obligation»;

Overwegende dat de heer Echelborg op voormelde brief op 1 April 1952 aan de N.V. M.I.P.S. zijn accoord heeft te kennen gegeven en dat de N.V. «Les Ateliers du Thiriau» op 3 April 1952 ook hun antwoord aan de N.V. M.I.P.S. hebben doen toekomen;

dat de N.V. «Les Ateliers du Thiriau» in dit antwoord verklaren, dat de afstanddoening van de overeenkomst tussen M.I.P.S. en Sainderichin-Echelborg gesloten, automatisch de vernietiging teweegbracht van de overeenkomst tussen de N.V. M.I.P.S. en de N.V. «Les Ateliers du Thiriau»;

dat deze laatste firma nochtans die verklaring aanvult met beschouwingen, die aantonen dat zij de N.V. M.I.P.S. alleen vrijstelt van elke terugbetaling van de reeds gestorte 800.000 fr., voor zover bepaalde voorwaarden zouden vervuld worden;

Overwegende dat de aanhangige vordering er toe strekt ten aanzien van alle verweerders te horen verklaren, dat de afstand nietig is, waarbij de heren Donniaux, Lipsky en Heynderickx op 26-29 Maart 1952 de rechten prijs gaven uit de overeenkomst, op 18 December 1950 door de N.V. M.I.P.S. met de heren Sainderichin en Echelborg getekend;

dat de vordering eveneens strekt tot de veroordeling van de heren Donniaux, Lipsky en Heynderickx om aan eiseres een vergoeding te betalen tot herstel

van de schade, welke bedoelde afstand in feite aan de N.V. M.I.P.S. berokkend heeft sedert einde Maart 1952 tot op de dag, dat de afstand bij een definitieve beslissing nietig zal worden verklaard.

Wat betreft de door verweerders opgeworpen middelen:

a) *Beweerd gebrek aan mededeling van bescheiden:*

Overwegende dat blijkt uit de briefwisseling tussen partijen en uit hun pleidooien, dat verweerders de mededeling hebben bekomen van de stukken, die zij verlangden te zien mededelen, zodat die exceptie thans blijkt zonder voorwerp geworden te zijn;

b) *Beweerd ontbreken van een geldige beslissing van de algemene vergadering tot het instellen van de vordering:*

Overwegende dat de beslissing, op grond waarvan de aanhangige vordering door de N.V. M.I.P.S. is ingesteld, genomen werd op de algemene vergadering van 26 Mei 1952;

Overwegende dat verweerders ten onrechte beweren dat deze beslissing om de hieronder besproken redenen niet geldig zou zijn:

1. Overwegende dat verweerders eerst en vooral aanvoeren dat de betwiste beslissing ongeldig zou zijn, omdat de aandeelhouders niet tijdig uitgenodigd werden om de vergadering bij te wonen;

Overwegende dat niet-inachtneming van de termijnen, bepaald in artikel 73 van de gecoördineerde wetten op de vennootschappen, binnen dewelke de aandeelhouders tot de algemene vergadering dienen opgeroepen te worden, niet de nietigheid van de in die vergadering genomen besluiten ten gevolge heeft;

Overwegende dat verweerders erkennen hun oproeping tijdig te hebben ontvangen om de vergadering bij te wonen en zonder dat het beweerde te laat geschied zijn van de oproeping een enkele van hen rechtstreeks of onrechtstreeks in feite in de onmogelijkheid kan hebben gesteld op de vergadering aanwezig te zijn;

Overwegende dat hun brief van 23 Mei 1952 aan de voorzitter van de raad van beheer integendeel duidelijk bewijst, dat zij vrijwillig op voormelde vergadering zijn weggebleven en geenszins om reden van de feitelijke onmogelijkheid om zich er naar toe te begeven wegens te late oproeping;

Overwegende dat deze te laat gedane oproeping in dergelijke voorwaarden geen reden van nietigheid uitmaakt van de op de bedoelde algemene vergadering getroffen beslissing;

II. Overwegende dat verweerders in de tweede plaats beweren dat de algemene vergadering van 26 Mei 1952 en de op die vergadering getroffen beslissingen ongeldig zijn, omdat de in artikel 78 van de wetten op de vennootschappen genoemde bescheiden niet veertien dagen vóór de vergadering ter inzage van de aandeelhouders zouden neergelegd zijn;

Overwegende dat de verplichte neerlegging van bedoelde stukken ten doel heeft de aandeelhouders toe te laten hun controle uit te oefenen op de bestanden van het financieel beheer van de vennootschap;

Overwegende dat de onmogelijkheid, waarin de aandeelhouders zouden verkeerd hebben om inzage te nemen van de krachtens de wet mede te delen documenten, inderdaad hun stem kon beïnvloeden wat betreft de beoordeling van de balans, die op de algemene vergadering zou voorgesteld worden en wat betreft de kwijting van de beheerders;

Overwegende dat de beslissing betreffende het

instellen van deze vordering echter geenszins de rekeningen betreft en uitsluitend steunt op een onrechtmatige daad van beheerders of van gewezen beheerders;

Overwegende dat de betwiste beslissing de nietigheid betreft van de beweerde vervreemding van het maatschappelijk voorwerp, als daad indruisende tegen de voorschriften van de wet en van de statuten, afgezien van de financiële uitkomsten van het verlopen jaar;

Overwegende dat dergelijke beslissing in de omstandigheden van de zaak niet kon beïnvloed worden door het wel dan niet bestaan, het wel dan niet mededelen door het echt of vals zijn van bescheiden van rekenplichtig belang;

III. Overwegende dat verweerders in de derde plaats staande houden, dat de beslissingen van de algemene vergadering van 26 Mei 1952 nietig zijn, omdat de heer Kalichman deel zou genomen hebben aan de stemming over die beslissing met aandelen, waarvan hij niet de eigenaar was;

Overwegende dat verweerders echter niet bewijzen dat op grond van het beweerde misbruik een strafrechtelijk onderzoek ingesteld is;

Overwegende dat zij ook niet bewijzen dat de personen, die als werkelijk eigenaars zouden dienen beschouwd te worden van de titels, waarmede zij beweren dat de heer Kalichman zonder recht zou gestemd hebben, van hen deze titels gerechtelijk zouden opvorderen;

Overwegende dat verweerders aldus op dit punt bij loutere beweringen blijven, waarop de Rechtbank geen acht kan slaan;

IV. Overwegende dat verweerders een bewijs beweren te vinden van de nietigheid van de beslissingen van de algemene vergadering van 26 Mei 1952 in het feit, dat een volgende algemene vergadering en wel die van 18 Maart 1953 het nodig heeft geacht die beslissing te bekrachtigen;

Overwegende dat die bekrachtiging echter geenszins bewijs levert van de door verweerders vooropgestelde nietigheid;

Overwegende dat die bekrachtiging inderdaad als een natuurlijke reactie voorkomt vanwege de aandeelhouders tegen de volgens hen vittende houding van verweerders op het gebied van de door de wet voorgeschreven formaliteiten;

c) Beweerd bestaan van een prejudicieel geschil :

Overwegende dat verweerders staande houden dat de vordering op zijn minst hic et nunc niet ontvanke-lijk zou zijn, omdat een strafrechtelijk onderzoek zou ingesteld zijn nopens onregelmatigheden, die volgens verweerders door de beheerders zouden begaan zijn;

Overwegende dat verweerders echter geen bewijs voorbrengen van dit onderzoek;

d) Beweerd gebrek aan de hoedanigheid van beheerder van de personen, als dusdanig in de dagvaarding vermeld :

Overwegende dat de verschijnende verweerders betwisten dat de heren Milgrom, Denis en Kalichman regelmatig de hoedanigheid van beheerder zouden bezitten, die zij zich in het dagvaardingsexploot toe-eigenen;

Overwegende dat voornoemde personen volgens verweerders niet geldig zouden benoemd zijn;

Overwegende dat dit argument, steunend op de beweerde nietigheid van de algemene vergadering van 26 Mei 1952, elke grond mist, nu de voorgewende

nietigheid van de hand wordt gewezen, zoals uit de vorige overwegingen reeds blijkt;

e) Beweerd gebrek aan voorwerp van de vordering tegenover de N.V. Les Ateliers du Thiriau :

Overwegende dat de N.V. Les Ateliers du Thiriau staande houdt — doch ten onrechte — dat de vordering geen enkele eis inhoudt tegenover haar;

dat gezegde vordering er inderdaad toe strekt ook tegenover voornoemde firma de betwiste afstand van rechten nietig te horen verklaren;

Wat betreft de grond van de zaak :

Overwegende dat het voorwerp van de N.V. M.I.P.S. hoofdzakelijk bestaat in het instuderen en in het verwezenlijken van alle volledige inrichtingen, verband houdende met de octrooien Sainderichin;

Overwegende dat de meerbedoelde overeenkomst van 26-29 Maart 1952 ongetwijfeld een afstand uitmaakt van dit voorwerp vóór elke ontbinding van de vennootschap;

Overwegende dat onverschillig is dat de N.V. M.I.P.S. volgens artikel 2 van haar statuten ook belang mag stellen in de verwezenlijking van andere nijverheidsinrichtingen en dat haar voorwerp zelfs omvat het bevorderen van het tot stand komen van nieuwe nijverheden;

Overwegende dat het door verweerder prijsgegeven voorwerp niet alleen wezenlijk was in de theoretische voorzieningen van artikel 2 van de statuten, doch dit voorwerp bovendien in feite het enig bestaande was;

Overwegende dat het prijsgeven van een deel van het wezenlijke maatschappelijk voorwerp trouwens evenzeer als de afstand of de omzetting van geheel dit voorwerp buiten de bevoegdheid valt van de beheerders;

Overwegende dat waar de wet (artikel 70, tweede lid, wet op de vennootschappen) dergelijke wijzigingen zelfs aan de meerderheid der algemene vergadering verbiedt, het overduidelijk is dat diezelfde wijzigingen niet tot de bevoegdheid behoren van de beheerders, hoe ruim ook hun bevoegdheid moge omschreven zijn in de statuten (in onderhavig geval in artikel 11 van de statuten);

Overwegende dat de betwiste afstand van rechten aldus nietig is;

Overwegende dat, gezien de bovenstaande beschouwingen, het onverschillig voorkomt te weten of een van de ondertekenaars van de alleszins nietige overeenkomst van 26-29 Maart 1952 wel dan niet de hoedanigheid van beheerder bezat;

Overwegende dat verweerders beweren dat de heren Kalichman en Vignery met de heer Echelborg een akkoord hebben getroffen, waarbij zij getracht hebben zich ten eigen en persoonlijken bate de voordelen van de bedoelde octrooien toe te eigenen;

Overwegende dat, mocht bedoelde overeenkomst die betekenis hebben gehad, dit feit verweerders wel desgevallend zou toelaten op hun beurt tegen voornoemde contractanten de nietigverklaring van die overeenkomst te vorderen;

dat dit feit echter de eigen daad van verweerders niet zou kunnen rechtvaardigen en ook evenmin de nietigheid daarvan in enige mate opheffen;

Overwegende dat de nietigverklaring van de bedoelde afstand van rechten de partijen zal terugplaatsen in de toestand, waarin zij te voren verkeerden;

Overwegende dat die toestand beheerst wordt door het akkoord van 19-26 Maart 1952;

Overwegende dat de betekenis van dit akkoord niet

duidelijk door de partijen is verklaard, zodat zij dienaangaande verder dienen te concluderen;

Overwegende dat de vraag of de N.V. M.I.P.S. schade heeft geleden door de nietigverklarde afstand van rechten enerzijds afhangt van de uitgestrektheid van haar rechten vóór die afstand en anderzijds van de handelswaarde van de octrooien Sainderichin;

Overwegende dat verweerders bij pleidooi beweerd hebben, dat die octrooien in feite zonder waarde geworden waren doordat de principes, waarop zij rusten, thans door andere uitvindingen zouden voorbijgestreefd zijn;

Overwegende dat er aanleiding bestaat om aan verweerders te bevelen zich dienaangaande te verklaren;

Overwegende dat, zo de octrooien integendeel wel een praktische en commerciële waarde vertonen, de door de N.V. M.I.P.S. geleden schade voornamelijk zou bestaan in de onmogelijkheid om de constructie en de verkoop van de geotrooierde ovens te bewerkstelligen gedurende de periode, gaande van einde Maart 1952 tot de definitieve beslissing betreffende de nietigverklaring van de betwiste afstand van rechten;

Overwegende dat het bestaan en de belangrijkheid van dergelijke schade van verschillende bestanddelen afhangen, waaromtrent de partijen geen of onvoldoende uitleggingen en bewijzen hebben verschaft, onder andere wat betreft de vraag of dient aangenomen te worden, dat er al dan niet geslaagde proeven in de voorziene voorwaarden genomen zijn — of de nodige inlichtingen verschaft zijn aan de partijen, voor dewelke deze nodig waren — aan welke partijen de gebeurlijke tekortkomingen op die punten toe te schrijven zijn — welke vaste of vermoedelijke bestellingen hierdoor verloren zijn — welke de te voorziene winst was op de gemiste zaken, o.a.;

Overwegende dat de N.V. Les Ateliers du Thiriau zich bij de andere verweerders aangesloten heeft om de vordering tot nietigverklaring van de afstand te bestrijden;

Overwegende dat zij derhalve met de andere verweerders in de kosten dient verwezen te worden, vermits zij daarin door dit vonnis in het ongelijk wordt gesteld;

In zake n° 982 :

Overwegende, dat de heer Vignery, medebeheerder van de N.V. M.I.P.S. door de heren Donniaux, Heynderickx en Lipsky in het geding is geroepen om het te wijzen vonnis tegenover hen verbindend te horen verklaren;

Overwegende dat deze vordering gegrond is, doch de kosten daarvan hic et nunc ten laste van eisers dienen gelegd te worden, aangezien die vordering alleen het belang van eisers dient;

Overwegende dat dezelfde eisers ook vorderen dat de heer Vignery zal verwezen worden hen te vrijwaren van alle veroordelingen, welke tegen hen mochten uitgesproken worden in de zaak n° 49;

Overwegende dat eisers dit punt van hun vordering doen steunen op het feit, dat de heer Vignery actief deelgenomen heeft aan het beheer van de N.V. M.I.P.S. sedert 20 December 1950 tot 26 Mei 1952;

Overwegende dat die omstandigheden geenszins de vordering rechtvaardigen voor zover zij tot vrijwaring strekt;

dat de heer Vignery inderdaad voor de bedoelde afstand niet aansprakelijk is daar hij die afstand niet getekend heeft en integendeel volgens het proces-verbaal van de vergadering van de raad van beheer, gehouden op 19 Maart 1952, uitdrukkelijk heeft ge-

protesteerd tegen de bedoeling van de andere verweerders om tot een afstand over te gaan, die buiten de perken van hun bevoegdheid lag;

dat de vordering, wat de vrijwaring betreft, aldus ongegrond is;

Om deze redenen :

de Rechtbank,

Gelet op de artikelen 2 en 30 tot 42 der taalwet van 15 Juni 1935;

Vonnissende bij verstek ten aanzien van verweerders Edgar Echelborg en Nicolas Sainderichin;

Voegt samen als verknocht de vordering sub n° 49 en 982;

Verklaart beide vorderingen ontvankelijk en rechtdoende ten gronde :

In zake n° 49 :

Verklaart nietig en van gener waarde ten overstaan van alle verweerders de afstand van rechten op 26-29 Maart 1952 namens de N.V. M.I.P.S. door de drie eerste gedaagden aan de heer Echelborg betekend en door deze laatste op 1 April 1952 aanvaard, waarbij de partijen verklaren afstand te doen van de overeenkomst van 13 November 1950, aangevuld door het bijvoegsel van 18 December 1950;

Zegt voor recht dat verweerders ook zonder recht een einde hebben gemaakt aan de overeenkomst, op 20 November 1950 gesloten met de N.V. Les Ateliers du Thiriau, en verklaart eveneens die afstand nietig tegenover alle verweerders;

en, vooraleer uitspraak te doen nopens de schade, welke het sluiten van de nietigverklarde akten aan de N.V. M.I.P.S. gebeurlijk kan berokkend hebben, beveelt aan de partijen verder te concluderen en te pleiten onder andere over de perken van hun wederzijdse rechten, zoals zij bestonden vóór de nietigverklarde afstand — over de andere uitvindingen, die de voordelen van de octrooien Sainderichin zouden weggecijferd of verminderd hebben — over de reeds geboekte of redelijk te verhopende bestellingen van ovens — over de proefnemingen en hun uitkomsten — over het wel dan niet ontbreken van technische inlichtingen — over de aansprakelijkheid van de partijen voor de gebeurlijke tekortkomingen, die als gehele of gedeeltelijke oorzaak van de ontstentenis of van het verlies van bestellingen zouden kunnen gelden — over het bedrag van de gebeurlijk gederfde winst e.a.d.;

Verwijst verweerders in de kosten van het geding tot heden;

In zake n° 982 :

Verklaart dit vonnis bindend voor de heer Abel Vignery;

Verklaart de vordering niet gegrond, voor zover zij strekt tot vrijwaring;

Verwijst dienvolgens eiseres, de N.V. Les Ateliers du Thiriau, in de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

9 November 1954.

Voorzitter : M. Dirix.
Referendaris : M. Cloquet.

Bewarend beslag. — Bevoegde Voorzitter om het verlot daartoe te verlenen.

De bevoegdheid om verlot te verlenen tot het leggen van beslag tot bewaring komt toe zowel aan de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, binnen het rechtsgebied waarvan de goederen zich bevinden, als aan de Voorzitter van de Rechtbank van de woonplaats van de schuldenaar. Deze woonplaats mag een gekozen woonplaats zijn; dergelijke keuze van woonplaats ligt opgesloten in een beding, waarbij de kennisneming van alle tussen partijen te rijzen geschillen aan een bepaalde Rechtbank is opgedragen.

N.V. Dacca t/ p.v.b.a. Knockaert.

Gezien vorenstaand verzoekschrift der N.V. Dacca;

Overwegende dat gezegd verzoekschrift er toe strekt verlot te bekomen op de roerende goederen van de p.v.b.a. Juteweverij G. Knockaert, Hagelandkaai, 24, te Gent, bewarend beslag te leggen tot zekerheid van een schuldverordering belopende 171.410 fr., wegens levering van goederen;

Overwegende dat luidens de algemene voorwaarden waaronder de geleverde goederen verkocht werden; « alle geschillen en betwistingen « même au provisoire » welke tussen partijen zouden kunnen voorkomen » aan de Rechtbank van Koophandel te Sint-Niklaas zullen onderworpen worden;

Overwegende dat de bevoegdheid van de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel om het leggen van bewarend beslag toe te laten aan de Voorzitter behoort van de Handelsrechtbank in wier gebied de voorwerpen zich bevinden, doch eveneens aan de Voorzitter van de rechtbank van de woonplaats van de schuldenaar (Van Lennep, Burgerlijk procesrecht, I, bl. 477, n° 114; zelfde schrijver, Het Kortgeding, blz. 537, onderaan en blz. 538);

Overwegende dat die woonplaats een conventionele woonplaats mag zijn;

Overwegende dat de waarschijnlijkheid van de schuld spruit uit een schrijven van de p.v.b.a. Juteweverij G. Knockaert, dd. 4 November 1954, waarin de schuld van 171.410 fr., in hoofdsom, erkend wordt;

Om deze redenen,

Gelet op artikel 417 van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging;

Laten aan N.V. Dacca toe, bewarend beslag te leggen op de mobiele goederen, waar zij zich ook mogen bevinden en onder meer deze beschreven in het verzoekschrift, en toebehorende aan de hierna genoemde p.v.b.a., en dit tot een bedrag van 180.000 fr. (principaal en kosten, en onder voorwaarde de p.v.b.a. Juteweverij G. Knockaert, Hagelandkaai, 24, te Gent, ten gronde te dagvaarden vóór 13 December 1954.

Verklaart onderhavig bevelschrift uitvoerbaar bij voorraad op de minuut en vóór elke registratie.

VREDEGERECHT TE PEER

13 Juli 1954.

Rechter : M. Roelants.

Advocaten : Mrs Maris en Marck.

Pacht. — Ingesloten zijn van het gepacht stuk grond ten gevolge van onteigening ten algemene nutte door de Staat. — Onrechtmatige daad tegenover de pachter. — Vordering tot vermindering van de pacht prijs tegen de verpachter. — Verplichting van de eigenaar om een uitweg te vorderen.

De Staat mag gebruik maken van zijn recht tot onteigening ten algemene nutte en aan het publiek elke toegang ontzeggen tot de onteigende gronden, die voortaan als militair terrein zullen worden gebruikt.

Wanneer de Staat echter een doorgang afsluit, waarover de pachter van een perceel grond tot dusver beschikte, pleegt hij tegenover die pachter een onrechtmatige daad; de pachter kan in zulk geval schadevergoeding vorderen van de onteigende partij en van de verpachter een vermindering van de pacht prijs.

De eigenaar van een ingesloten erf kan een uitweg alleen vorderen op grond van art. 682 B.W. De eigenaar dient binnen een normale tijd en met bekwame spoed de actie tot het bekomen van een uitweg in te stellen; de onteigende partij kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor de nalatigheid van de eigenaar.

Craeghs t/ Belgische Staat (Ministerie van Landsverdediging).

Overwegende dat de vordering van eiser er toe strekt verweerder te horen veroordelen tot het betalen ener schadevergoeding van 1.950 frank, omdat een stuk land van 2 Ha., gelegen te Peer, Sectie B, n° 157b, dat hij in pacht heeft, niet meer kan worden bereikt en bijgevolg niet uit te baten is door toedoen van verweerder, die ter plaatse een onteigening ten openbare nutte heeft bekomen;

Overwegende dat eiser terecht aanvoert dat door de onteigening van het Weste gedeelte het overige van het stuk land door hem in pacht geen uitweg meer heeft;

Overwegende dat verweerder, deze ingeslotenheid veroorzaakt heeft, en weigert aan aanlegger doorgang te verlenen, zoals deze vroeger genomen werd;

Overwegende dat verweerder mag gebruik maken van zijn recht tot onteigening ten algemene nutte en hij dienvolgens ook aan het publiek elke toegang mag ontzeggen tot de gronden, welke deel uitmaken van het verdedigingsapparaat van het land en welke voor de uitbouw van een militair vliegveld zullen worden gebezigd;

Overwegende echter dat wanneer verweerder een doorgang over zijn gronden verspert ingevolge onteigening, hij een onrechtmatige daad pleegt tegenover de pachter-aanlegger, die zich in zulk geval eensdeels tot de onteigenaar mag wenden om een schadevergoeding te bekomen en anderdeels tot de verpachter om een vermindering van de pacht prijs te bekomen; (Al-dus een Arrest van het Hof van Cassatie dd. 13 Juli 1860 Pas. 1861, I, 58: « dans le cas d'expropriation pour cause d'utilité publique, c'est au locataire déposé-dé qu'il incombe de faire les diligences nécessaires pour obtenir, d'une part, l'indemnité qui lui est due

par l'expropriant et, de l'autre, la diminution du prix de son loyer qu'il peut prétendre du bailleur »;

Overwegende dat zulks in niets afbreuk doet aan het recht van de pachter, die ontevreden wegens het feit dat hij geen of een onbeduidend genot heeft van het gepachte goed, zich steeds moet wenden tot de verpachter van het goed, welke hem het rustig en volledig genot moet verschaffen (B.W. art. 1719);

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat verweerder ten onrechte volhoudt dat er geen fout door hem begaan werd en dat er geen enkele rechtsband tussen aanlegger en verweerder zou bestaan;

Overwegende dat verweerder terecht aanvoert, dat het recht op doorgang door de eigenaar alleen kan bekomen worden op grond van art. 682 B.W.; dat verweerder er aan toevoegde dat «indien hij (eigenaar) aan zijn naburen zekere vergoedingen zal moeten betalen om over hunne gronden een uitweg te nemen, hij dan deze bijkomende uitgaven kan trachten te recupereren van de Belgische Staat, die het enclaveren in de hand heeft gewerkt »;

Overwegende dat het inderdaad juist is dat, wanneer een gewone pachter die wegens insluiting, een uitweg over de naburige erven verkrijgen wil, hij zich zal moeten wenden tot de verpachter, die de actie tot het bekomen van de uitweg in zijn hoedanigheid, van eigenaar zal instellen; (Arntz, deel I, n° 1152; Laurent, deel 8 n° 74; Verbr. 27 Juni 1910, Pas. 1910, I, '69);

Overwegende dat art. 682 B.W. in casu wel van toepassing is, hetgeen blijkt uit de mening dienaangaande van De Page, deel VI, n° 593 in fine: « la seule explication, à notre avis, consiste à dire que les parties, qui ont créé un état de choses déterminé, devaient en prévoir et pouvaient en régler les conséquences. Il résulte de ce qui précède que l'art. 682 ne s'appliquera que dans le cas où l'enclave résulte soit d'événements naturels, tels qu'un éboulement ou le changement de lit d'un cours d'eau, soit de décisions de l'autorité publique, tels que le tracé d'un chemin de fer ou une expropriation »;

Overwegende dat het aan de eigenaar behoort de actie tot het bekomen van de uitweg binnen een normaal tijdsbestek en met bekwame spoed door te zetten, daar de onteigenaar niet kan verantwoordelijk gesteld worden voor de nalatigheid van de eigenaar;

Overwegende dat het bedrag der gevorderde schade niet betwist wordt;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter, alle andere of tegenstrijdige beweringen verwerpend en rechtdoende op tegenspraak en in laatste aanleg;

Gelet op de artikelen 2, 3, 4, 30, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Veroordelen verweerder te betalen de som van 1.950 frank;

Veroordelen hem bovendien tot de gerechtelijke intresten en tot de kosten berekend op 129 frank;

Verklaren het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, ondanks alle voorziening en zonder borgstelling, uitgenomen wat de kosten betreft.

BIBLIOGRAPHIE

Theo COLLIGNON. — *Initiation à la pratique du Barreau*. — Edition des Barreaux français par Marcel Bellamy. Préface de Jacques Charpentier. — Editions Cujas. — Parijs. — 1954. — 191 p.

In België is het werkje van Stafhouder Collignon algemeen gekend en gewaardeerd en wanneer het in 1940 verscheen werd het in de rechterlijke wereld met enthousiasme begroet. Doch, zoals het zo dikwijls met de beste werken gebeurt, is het sedertdien in ons land enigszins in de vergeethoek geraakt.

Dit was niet het geval in de vreemde. De kenners hadden dadelijk de originaliteit van dit boekje weten op prijs te stellen en het werd in meerdere vreemde talen vertaald. Thans is het te Parijs uitgegeven en door Mr Marcel Bellamy werden de onontbeerlijke wijzigingen aangebracht die het volledig aanpassen aan de behoeften van de Franse balie. Het is voorzien van een voorbericht van de hand van Stafhouder Jacques Charpentier. Deze nieuwe uitgave is een welgekomen gelegenheid om andermaal de aandacht op dit werkje te vestigen en er de bijzondere verdiensten van te doen uitschijnen.

In ons land, zoals in de vreemde, bestaan er meerdere geschriften van dien aard en de stagiaire en de jonge advocaat hebben «l'embarras du choix» om zich door vele schrijvers te laten inwijken in de geheimen van het beroep. Geen van deze werkjes kan echter met dit van Stafhouder Collignon vergeleken worden. Al blijft de schrijver volledig bij de realiteit en al is het zijn bedoeling de jonge confrater wegwijst te maken in de bijzondere wereld van de advocatuur, toch brengt hij dadelijk heel zijn boek op een voorplan en is zijn werk niet alleen een gids voor de jonge advocaat, doch vooral een psychologisch geschrift van betekenis, waarin alle diepere aangelegenheden, die de ondergrond vormen van het beroep, worden doorpeild.

Om aan dit werkje een zeer verheven hulde te brengen zou ik het van dezelfde aard willen noemen als het nooit genoeg volprezen meesterwerkje van de Italiaanse advocaat Calamandrei «Lof van de rechters door een advocaat». Dezelfde fijne geest sprankelt in het boekje van Stafhouder Collignon; op dezelfde wijze wordt met allerlei kleine bijzonderheden een psychologisch beeld opgebouwd van het leven van de jonge jurist, die zijn intrede doet in de rechtswereld en ook degenen die sedert vele jaren in het gespan staan zullen met onverholten genot en soms met een zekere ontroering dit boek in één adem lezen of herlezen.

De auteur kristalliseert heel het leven van de jonge advocaat rond een paar grondleggende eigenschappen: de arbeid, de klaarheid, het doordrijvingsvermogen. Dit zijn ook zonder twijfel de drie hoedanigheden welke de advocaat eigen dienen te zijn wil hij in zijn loopbaan slagen en met honderd voorbeelden, anecdoten, raadgevingen en herinneringen worden deze grondideeën geïllustreerd. Doch een van de meest belangrijke eigenschappen, waarvan de noodzakelijkheid gedemonstreerd wordt door het boekje zelf en ook door het leven van de schrijver, is de eigenschap van het enthousiasme voor de taak die men vervult. Critische beschouwing en meditatie zijn voorzeker deugden die de advocaat niet kan missen, maar ze blijven onvruchtbaar wanneer hij geen bouwer is, die enthousiast en onverzettelijk zwoegt aan de adstructie van de stelling die zijn overtuiging heeft weten mee te slepen.

Doch dit enthousiasme zal in de eerste plaats beheerst dienen te zijn en de advocaat dient, om resultaat te bekomen, vóór alles psycholoog te zijn; psycholoog ten opzichte van de cliënt die hij moet brengen

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

tot de zin der werkelijkheid; psycholoog ten opzichte van de magistratuur, waarbij hij verplicht wordt een oneindig klavier te bespelen naar gelang de voorzienbare en zelfs moeilijk voorzienbare reacties van de rechter; psycholoog ten opzichte van zijn confraters.

Bij het bespreken van dit boekje weerstaat men moeilijk aan de drang er menigvuldige passages uit aan te halen. Dit laat de plaatsruimte echter niet toe, hoezeer het ook zou verdiend zijn. Laten wij niet alleen de jongeren, doch ook de ouderen de raad geven dit werkje nog eens ter hand te nemen. Op elke bladzijde zal een lichtende gedachte hen treffen, of een fijne analyse hen vervoeren.

Het is volkomen natuurlijk dat de auteur in het boek menigvuldige uittreksels inlast uit de werken van filosofen en juristen, zowel uit de oudheid als van de tegenwoordige tijd. Plato en Cicero komen hierbij in grote mate in aanmerking, doch ook recente schrijvers, die in de rechtswereld beroemde namen dragen.

De inhoud van deze « initiation » is van dezelfde stof als deze klassieke werken en zij leeft in dezelfde sfeer.

Het boek van Stafhouder Collignon geeft ons duidelijk de redenen om dewelke wij ons beroep zo liefhebben, dit beroep dat ons elke dag de gelegenheid geeft te leren, waarbij elk bezoek van een cliënt een nieuwe vraag opwerpt steeds verschillend tot in het oneindige; dat beroep dat Stafhouder Collignon op deze karakteristieke wijze bepaalt met de zuiverheid van een geslagen medaille « La vie du barreau c'est la vie des études. Vous devrez étudier les dossiers, le droit, la jurisprudence, les clients, les confrères, les magistrats et les hommes ».

Het lijdt geen twijfel dat de uitgave voor Frankrijk, die thans verschenen is, bij onze zuiderburen hetzelfde succes zal kennen als dit boekje reeds te beurt is gevallen in zovele andere landen. Laten wij vooral in eigen midden zijn waarde en zijn betekenis onderlijnen en de auteur danken die ons met dit voortreffelijk werkje tevens een stuk heeft gegeven van zijn schoon advocatenleven.

René Victor.

John L. CLAY, John B. FRANKENBURG, John A. BAKER. — *The young lawyer.* — London, Butterworth & Co. — 1955. — 167 p.

Clay en Frankenburg zijn barristers; Baker is solicitor; zij hebben gezamenlijk een poging gedaan om de jonge jurist in Engeland wegwijs te maken in de loopbanen die zich voor hem openen.

Het is mijn indruk dat dit werk groter belang heeft voor de continentale jurist, die meestal zo vreemd staat tegenover de Engelse rechtspraktijk, dan voor de jonge Engelse jurist zelf.

De auteurs blijven inderdaad bij algemeenheden en het is waarschijnlijk dat degene die in Engeland in zich de roeping heeft gevoeld om zich te wijden aan de rechtspraktijk langs honderd wegen het middel zal gevonden hebben om het meeste te vernemen van hetgeen door de auteurs in dit boek wordt uiteengezet.

Voor de continentale jurist geeft het werk echter een zeer bevattelijk overzicht van het essentiële der Engelse rechtspraktijk. Zeer nauwkeurig wordt uiteengezet al hetgeen behoort tot de bevoegdheid van de solicitor en dit wordt onderscheiden van hetgeen behoort tot de praktijk van de barrister en hier zal de jurist van het vasteland op elke bladzijde wetenswaardigheden vinden die hem meestal onbekend zijn.

Breedvoerig handelen de schrijvers over de manier waarop men als barrister tot de balie geroepen wordt

en welke lange weg door de jonge barrister dient afgelegd vooraleer hij in de mogelijkheid verkeert zich te doen gelden.

Wat voor de Belgische juristen zeker van belang is zijn de deontologische regelen, zozeer verscheiden van de onze, die het beroep van barrister beheersen. Vele details van praktische aard worden ons daaromtrent gegeven, namelijk betreffende de samenwerking in Chambers, wat zo heel verschillend is van de stage of de medewerking ten onzent.

Onze aandacht wordt b.v. gevestigd op een personaliteit van bijzondere betekenis voor de Engelse barrister, namelijk de « barrister's clerk » die in de Chambers een taak vervult die ten onzent volledig onbekend is. Wij lezen tot onze verbazing dat de « pupil », te vergelijken met onze stagiaire, die zich in de studie van een barrister aanmeldt, gehouden is aan de gekozen patroon een « fee » te betalen van 100 guineas per jaar, wat hem dan het recht geeft de dossiers van de patroon in te zien en hem naar het Hof te vergezellen... Wij vernemen vele bijzonderheden over de proeven in de « inns » en de eetmalen tijdens dewelke de proeven onderstaan worden. Wij vernemen zelfs de prijs van een toga en van een priuk.

Het boek bepaalt zich natuurlijk niet bij dergelijke details. Een hoofdstuk « Finding the law » verwijst naar de bijzonderste uitgaven, verzamelwerken en periodieken die voor de praktijk van belang zijn en verder wordt vrij uitvoerig gehandeld over de procedure zowel vóór de strafrechtbanken als vóór de burgerlijke kamers.

Wie ingelicht wil zijn over de Engelse rechtspraktijk zal met veel genoegen van dit boek kennis nemen, al is het een werkje zonder enige pretentie en al heeft het niet de waarde van het bekend boekje van Glanville L. Williams « Learning the law » dat de beginner zoveel dieper inwijdt in de wetenschappelijke gronden van het Engelse rechtsweten. Het besproken boekje, is in elk geval een uitstekende gids en het laat zich aangenam en gemakkelijk lezen.

René Victor.

Victor DE TOLLENAERE. — *Nouveau commentaire de la Loi Communale.* — 2 delen. — Brussel, Maisson Ferdinand Larcier. — 1955. — 1445 p.

Er is misschien geen land waar de commentaren op het gemeenterecht zo menigvuldig zijn als ten onzent. Vanaf het eerste commentaar van J. B. Bivort, dat verscheen in 1837, het jaar na het uitvaardigen der Belgische gemeentewet, is het een onafgebroken stroom geworden en, buiten de werken over het algemeen administratief recht waarbij telkens een groot gedeelte aan het gemeenterecht gewijd wordt, zijn er in bonte verscheidenheid de commentaren van Seresia, Giron, Hellebaut, Bernimolin, Valerius, Biddaer, Macar, Dovillée, Wilkin, Karel Brants, Mennekens en nog meerdere andere.

Het zou een studie op zichzelf waard zijn deze commentaren met elkaar te vergelijken; zij gaan van de beknopte praktische handleiding voor de gemeentelijke mandataris of ambtenaar tot de grote wetenschappelijke encyclopedie van het gemeenterecht, zoals die door een Wilkin is opgevat geworden. En toch tussen deze oneindige verscheidenheid van commentaren, vinden wij er geen enkele die kan vergeleken worden met deze zo uitzonderlijk hoogstaande synthese van het Nederlands gemeenterecht van de hand van Oppenheim, in latere uitgaven bewerkt door Van der Pot. De Belgische werken zijn haast zonder uitzondering hoofdzakelijk afgestemd op de praktijk. Zij geven een overvloed van praktische gegevens; zijn overladen

met administratieve omzendbrieven en met gerechtelijke en bestuurlijke jurisprudentie, zij nemen ook meestal de vorm aan van het artikelsgewijze commentaar. De hoge wetenschappelijke waarde en synthetische kracht, die wij zozeer waarden in Oppenheim-Van der Pot, zijn ten slotte in geen enkel van deze werken te vinden. Degene die belang stelt in het administratief recht grijpt dan ook steeds met gretigheid naar elk nieuw werk over het gemeenterecht, in de hoop dat eindelijk in ons land een standaardwerk, dat zou kunnen vergeleken worden met Oppenheim-Van der Pot, het licht zou zien.

Wanneer wij met deze bedoeling het zopas verschenen lijvige boek in twee delen van de Heer Victor De Tollenaere nagaan treft ons wel de geweldige kennis en documentatie van de auteur, doch het moet ons van het hart dat het werk plaats neemt tussen de lange rij van de vele commentaren waarover wij reeds beschikten, dat het met dezelfde geest beziel blijft en dat het niet het groot synthetisch werk kan genoemd worden dat onze administratiefrechtelijke literatuur nog steeds zozeer ontbeert.

Ook het boek van de Heer De Tollenaere is hoofdzakelijk gericht op de behoeften van de praktijk, het is ook opgevat als een artikelsgewijze commentaar van onze gemeentewet en het blijft dus helemaal in de klassieke geest die de vroegere werken van dezelfde aard kenmerkt.

Doch in dit genre heeft het boek zonder twijfel uitzonderlijk grote verdiensten. De Heer Victor De Tollenaere, die secretaris is van de stad Brussel en tevens directeur van de «Revue de l'Administration et de droit administratif de la Belgique» beschikt over een ontzaglijke rijkdom materiële gegevens, die hij met de grootste vlijt in dit werk heeft samen gebracht, op dusdanige wijze dat hij in zijn commentaar de stof werkelijk volledig uitput.

Deze stof is ook gerangschikt met zeer grote klaarheid. Beknopte titels laten toe dadelijk het gezocht probleem te vinden en de uiteenzetting is steeds op rationele wijze onderverdeeld met een overvloed van verwijzingen naar alle bronnen en met een verbluffende kennis van het administratieve leven.

Het boek van de Heer De Tollenaere is dus een kostbare bijdrage tot de studie van ons gemeenterecht naast commentaren als deze van Dovillée en Wilkin.

Laten wij hopen dat uit zo vele uitmuntende praktische studies eens het synthetisch werk over het Belgisch gemeenterecht moge groeien dat onze administratiefrechtelijke wetenschap zal verheffen tot het peil van wat reeds in meerdere landen werd verwezenlijkt.

René Victor.

BALIELEVEN

Hieronder delen wij de tekst mede van een bericht dat de Heer Stafhouder der Balie te Brussel, Mr Charles Van Reepingen, heeft doen aanplakken ad valvas betreffende :

EXPERTISES

De Balie kan niet onverschillig blijven tegenover de grieven tot dewelke de in burgerlijke- en handelszaken bevoelen expertises hoe langer hoe meer aanleiding geven.

Het plichtbesef, de naarstigheid en de vakkennis van talrijke deskundigen wier adviezen de rechters, door wien zij aangesteld werden, op gepaste wijze inlichten, wordt door niemand in twijfel getrokken. Voortdurend brengt de Balie hulde aan hun wijsheid en ijver en

het spreekt van zelf dat haar beklag niet tegen hen gericht is.

Daarentegen gebeurt het te vaak dat deskundige verslagen aanleiding geven tot aanzienlijke vertraging, die een groot nadeel berokkenen aan de partijen en, boven hen, aan het gerecht zelf.

Er werden ook klachten geuit betreffende het ereloon dat door zekere deskundigen gevraagd werd. Meermaals gebeurt het dat dit ereloon geen gemene maat had met de inzet van het geschil of met de opzoekingen die het onderzoek vereist.

Deze toestand werd reeds aangeklaagd. De Heer Procureur Generaal Hayoit de Termicourt heeft er namelijk gepaste beschouwingen aan gewijd in zijn mercuriale van 15 September 1935. De lege ferenda, mag men veronderstellen dat vele misbruiken zouden voorkomen worden indien de deskundigen aan een corporatieve beroepstucht onderworpen waren en indien hun staat van ereloon bepaald zou worden in het vonnis dat over de grond van het geschil beslist.

Maar in afwachting dat deze verbeteringen gebeuren belet niets dat men nu reeds zijn toevlucht neme tot maatregelen die de gebreken van de huidige organisatie zouden wegruimen.

Zulks is de reden waarom ik het nodig acht de leden van de Balie te herinneren aan de beschikkingen van het K.B. dd. 24 Mei 1933 betreffende het ereloon en de onkosten der deskundigen.

Artikelen 74 en 75 van bovenvermeld besluit beperken tot de kosten voor zegel, registratie en neerlegging van het verslag, alsook tot de kosten der werkzaamheden en der benodigdheden, welke eventueel voor het onderzoek van deskundigen zijn vereist, de voorschotten welke de deskundigen aan de partijen mogen vragen.

Art. 79 van het K.B. dd. 24 Mei verleent anderzijds aan de partijen een recht tot betwisting betreffende de staat van ereloon en onkosten van de deskundige. Deze betwisting moet geschieden onder vorm van een nota welke binnen de dertig dagen na het neerleggen van het verslag ter griffie moet ingediend worden. Het verzet tegen de beslissing waarbij de kosten werden begroot of tegen het bevelschrift voorzien bij art. 319 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering kan door de partijen ingesteld worden binnen de acht dagen na de betekening aan persoon of aan pleitbezorger (art. 82).

Ten slotte, voorziet art. 316 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering : «de deskundige die, na zijn taak te hebben aangenomen, deze niet uitvoert, kan door de Voorzitter die hem aangesteld heeft, veroordeeld worden tot alle nodeloze kosten, en zelfs tot schadevergoeding, zo daartoe gronden zijn».

Elke overdreven vertraging vanwege de deskundige in het neerleggen van zijn verslag mag mij trouwens bekendgemaakt worden. Ik zal er zorg voor dragen onmiddellijk gevolg aan deze klachten te geven en er de verantwoordelijkheid van op mij nemen tegenover de bevoegde gerechtelijke overheden.

De bezorgdheden dezer laatste komen met onderhavige opmerkingen nauw overeen.

Zo heeft de Heer Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg mij laten weten dat er voortaan ter griffie van deze rechtsmacht een register zal gehouden worden waar per datum alle vonnissen en bevelschriften, die een onderzoek door deskundigen voorschrijven, ingeschreven zullen worden. Buiten de datum der beslissing en de aanwijzing der kamer van dewelke zij uitgaat, zal de inschrijving de naam van de deskundige bevatten. Wanneer het verslag neergelegd zal worden, zal hiervan melding gemaakt worden naast de inschrijving.

De inzage van dit register zal toelaten op regelmatige tijdstippen de lijst op te maken van al de sinds meer dan zes maanden bevolen expertises in dewelke het verslag nog niet neergelegd werd. Zo zal dus uitleg kunnen gevraagd worden betreffende de vertraging in het neerleggen van zekere verslagen, zonder dat daarom de partijen of hun raadsman een klacht hoeven in te dienen.

De Stafhouder van de Orde,
Charles Van Reepingen.

10 Maart 1955.

TAALKUNDIGE KRONIJK

EEN OPSTELWOORDENBOEK IN HET VOORUITZICHT

Een bezoek bij Dalschot (Slot)

De reeks «Vragen, vorderen, eisen, vergen» moet de gebruiker aan de methode van onderzoek herinneren, die wij in de voorrede nader bepalen bij het hoofdwoord synoniemen. Woorden met verwante betekenis, die slechts weinig afwijken van hun etymologische betekenis en in de zin op dezelfde wijze verbonden, ongeveer gelijk zijn, noemt men synoniemen. Naar hun betekenis komen zij met elkaar overeen in hoofdpunten en verschillen enkel in bijzonderheden. De punten van overeenkomst zullen des te meer verwantschap vertonen naarmate zij min of meer punten van overeenkomst in de betekenis hebben. Stelt men hun grootste gemene deler vast, namelijk het deel van hun betekenis, dat gelijk is, dan kan men hun waarde vergelijken.

In de opgegeven synoniemenreeks valt de aandacht op vragen + nog iets dat we nader moeten bepalen. We kennen het woord «schuldvordering» en weten dat het een geschreven bewijs van schuld is. Men vordert dus iets waarop men recht heeft. Een officier van Justitie eist voor beschuldigde een straf, die, naar zijn mening, geëvenredigd is aan de misdaad. Dat is maar een persoonlijke subjectieve mening want de rechtbank zal die straf later verwerpen of aannemen. Zo hoort men nooit zeggen, dat iemand te weinig vergt; men vergt altijd te veel. Men vergt nooit iets wat men gaarne heeft maar altijd iets wat men niet wil missen, dus altijd iets objectief onredelijks. Zo kwamen we tot de slotsom:

Vragen.

Eisen = vragen + subjectief bewustzijn van recht + bijbegrip van gestrengheid.

Vorderen = vragen + subjectief en objectief bewustzijn van recht + de bijgedachte van gestrengheid.

Vergen = vragen + objectief bewustzijn van onrecht.

De gemeenschappelijke betekenis en het verschil der synoniemen aldus vastleggen, vraagt grondig nadenken en scherp onderscheiden. Het Opstelwoordenboek tracht de beste voorbeelden te vinden, opdat uit deze de juiste betekenis blijke. De voorbeelden dienen dus als grondslag voor het opsporen van de exacte betekenis. In de mate van het mogelijke geeft het tevens enige punten van overeenkomst en kenmerkend verschil. We zeggen in de mate van het mogelijke, want vele woorden kunnen een eigenaardige schakering van gedachte weergeven in een bepaalde zin of uitdrukking, die daarom niet als algemeen doorgaat. Dat kan een Opstelwoordenboek niet voorzien en wie er zich van bedient, moet het gebruik

blijven waarnemen en de taalontwikkeling in 't oog houden om te weten hoe het gebruik de algemene betekenis vastwortelt.

Kan u een voorbeeld geven van een woord, dat soms tot misbruik aanleiding geeft, in vertalingen bijv.?

Hun aantal is legio. Ik neem hier een steekkaart met het hoofdwoord *andere*. Bij het overzicht blijkt alras dat het bijwoord, voegwoord en hoedanigheidswoord kan zijn.

Anders als bijwoord.

1. met bepaling van tijd:
op andere tijden, vroeger, voorheen, gewoonlijk (ik kom er niet meer zoveel als anders);
2. met bepaling van plaats:
op enige andere plaats (analogie van *iets anders*) (ergens anders);
3. met bepaling van causaliteit:
reden of grond, toegeving, om welke reden buiten deze:
(hoe knap hij anders is, zal hij de moeilijkheid niet overwinnen)
(waarom zou hij anders zo aarzelen?)
4. met bepaling van omstandigheid of wijze als bijwoord van modaliteit:
op een andere wijze:
(ik kan niet anders)
in andere omstandigheden, in tegenovergesteld geval, buiten dat geval:
(hij is anders zo sympathiek)
met bepaling van noodwendigheid, meer, in hogere mate, als voorslag tot wijziging; in correlatie met dan:
(kom in, anders sluit ik de deur)
(hij zal nog anders opzien, als hij dat verneemt)
(de jas past me niet, de stof staat mij anders aan)
(zou 't anders niet beter zijn, dat ik heenging?)
(hij kan u niet anders bejegenen dan mij)

Anders als voegwoord verouderd:

Bet. Ten minste; althans. In voorwaardelijke zinnen:
(Indien gij anders nog van zins zijt een huis te kopen)

Anders. Bijvoeglijk naamwoord.

Niet attributief, maar allen praedicatief te gebruiken.

Hoedanigheden, eigenschappen:

(De jeugd is nu anders...)

Leg er u bij neer:

(Het is, hij is niet anders...)

In de betekenis van driftig, toornig:

('t Is om anders te worden.)

Elliptiek:

Scheer je weg, of anders! (sla ik je een ongeluk).

Anders = Fr. autrement. Vertaal in 't Ned. door:
veel meer, heel wat, heel wat ...er dan...

(de som zou heel wat groter zijn, moest...)

Médiocrement. Il n'est pas autrement savant =
Hij is maar middelmatig geleerd.

Anders misbruikt: Dat zijn anderse papieren!

Moet zijn: Dat zijn heel andere papieren.

Ik denk dat de gebruiker hier voldoende stof zal vinden om zich te vergewissen van de juiste betekenis van anders. Op volgende wijze wordt op het gebruik en op het misbruik van dat woordje gewezen. Nu zou ik u graag een andere vraag stellen nopens de taalkringen. Ik weet dat vele taalkundigen vaak hun

onkunde erkend hebben aangaande de taalkringen, waarmede zij niet altijd in voeling kunnen komen om in hun midden de gewenste taalschat op te delven. Komt het Opstelwoordenboek deze moeilijkheid te boven?

Wij beginnen met alle elementen te verzamelen en deze zodanig te ordenen, dat er een methodische eenheid tot stand komt. Zich ten taak stellen alle onderdelen alleen uit te werken, zou een dwaasheid zijn. Daarom zoeken wij medewerkers, die bereid zijn de taalkringen te bestuderen en deze vlakken van het algemeen Nederlands in het woordenboek te verzorgen. Wij gaan volgens een bepaald plan te werk en verdelen de stof als volgt:

Godsdienst:

Bijbeltaal, Joods, Rooms, Protestants,

Kunsten:

Muziek, Schilderkunst, enz.

Letterkunde:

Litteraire, Vlaamse, Friese, Zuidafrikaanse, Indische, Griekse w. Bargoens.

Kinder-, school-, studententaal.

Vaktaal:

Journalisten-, boeren-, zeemans-, vissers-, jagers-taal;

Handelstaal.

Sport.

Folklore.

Later zullen wij aanvullen wat hieraan ontbreekt, naargelang het werk vordert.

Behoren deze kringwoorden wel degelijk tot het algemeen Nederlands?

Wordt het Opstelwoordenboek daardoor niet te wijdeloepig, en door het feit zelf hinderlijk voor de gebruiker?

De taalkringen interesseren ons enkel in de mate dat zij woorden en uitdrukkingen aanbrengen, die overgegaan zijn in de algemene taal. De ene taalkring komt onvermijdelijk in aanraking met de andere: de woorden, die hun eigen zijn, worden aldus het gemeengoed van een talrijke groep en ten slotte van heel de gemeenschap. Het opnemen als lid in een Protestants kerkgenootschap noemt men « aangenomen worden ». De uitdrukking werd door de katholieken terecht erkend als gelijkstaande met hun gezegde « z'n eerste Communie doen ». In de rechtspraak hoort men van een deugdelijk alibi. Men kan zijn alibi bewijzen. Getuigen oproepen à charge en à décharge. Een zaak in kort geding behandelen.

Goed zo, zult ge zeggen, voor dat slag van woorden. Maar hoe komen die Joodse en Indische woorden o.m. in uw kraam te pas? Wie gewaagt van lawaai, sjofelheid en sjacheraar ontleent woorden aan de Joodse taalkring. Iemand, die bijzonder in iets uitmunt, noemt men een bolleboos, een wisselvorm van bollebuus of oorspronkelijk Hebreuws: een heer des huizes. Als Indische woorden citeer ik u: piekeren, het Oost-Indische van Arabische oorsprong: soebatten (vleidend vragen). Wat een soesah! (ook « soeza » = drukte).

Wij blijven bij het beginsel: het voorbeeld diene als richtsnoer! Het Opstelwoordenboek zoekt de taalstempeis op en stelt deze ter beschikking van de gebruiker. Zolang deze niet bekwaam is nieuwe taalclichés te vinden, zal hij die van het Opstelwoordenboek in het geheugen prenten en ze vaardig gebruiken. De aangehaalde voorbeelden worden nog uitvoeriger besproken. Deskundigen zullen onze arbeid nazien, om het woordenboek zo degelijk mogelijk te maken.

Albert Blonck.

TIJDSCHRIFTEN

Advocatenblad: n° 3 - 15 Maart 1955.

Mr M. P. Plantenga, De gulden middenweg. — Mr M. J. C. Vrij, Ontwerp-verordening n° 3. — Jhr Mr G. W. van der Does, Concept-verordening n° 3. — Mr W. F. Dubois, De gelden van derden. — Mr A. Dirkzwager, Senatu deliberante. — Mr F. Schaap, Gelden van derden. — Mr O. Leijendekkers, Enige opmerkingen naar aanleiding van de ontwerp-verordeningen, n°s 3 en 4. — Mr O. N. Oosterhof, Ontwerp-verordening n° 3. — Mr F. W. Adriaanse, het 15de Congres van de Union Internationale des Avocats.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: n° 4391 - 19 Maart 1955.

Mr H. A. Drielsma, Aandelen in maatschappen en vennootschappen onder firma en de huwelijksgoederengemeenschap in het nieuwe B. W. (II, slot). — Mr Th. A. Versteeg, Het gouden jubileum van Klaassen's Handboek (I). — Mr Drs A. C. Verbeek, De benaming van de legitieme portie in het nieuwe B.W.

Nederlands Juristenblad: afl. 12 - 19 Maart 1955.

M. J. H. Blaauw, Het honorarium van de architect (I). — Dr Mr P. G. H. G. Brom, « Verhoogde rechtsbescherming », met onderschrift van Mr H. B. J. Waslander. — Mr M. A. Suijling, Voorrechten in het nieuwe B.W. — Mr A. C. Verbeek, De bevoegdheden van de in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw in het nieuwe Burgerlijke Wetboek ten aanzien van te haren name bij een bank geplaatste gelden. — Jhr Mr Th. W. van den Bosch, Het doel heiligt de middelen. — Mr J. Zuur, Verkeersovertredingen en Kinderstraffen.

Journal des Tribunaux: n° 4058 - 20 mars 1955.

René Gailly, De la nécessité d'une réforme de la loi du 15 mai 1912 sur la protection de l'enfance. — M. A. Flamme, Les clauses de revision dans les marchés de l'Administration. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer: n° 57 - 15 mars 1955.

A. Vander Stichele, Régime juridique du Ruanda-Urundi. — Jurisprudence.

Revue de l'Administration et du Droit administratif de la Belgique.

Loi communale. — Adjudications. — Commission d'assistance publique. — Etat civil. Fonctionnaires. — Impositions communales. — Police communale. — Traitements des agents communaux et provinciaux. — Voirie. — Revue de la Jurisprudence.

Recueil Dalloz et Recueil Sirey: 11e cahier - 19 mars 1955.

Antonin Beson, Esquisses d'une rénovation de notre procédure pénale. — J. Radouant, Le retard de l'Administration, fait prévisible non constitutif de force majeure. — H. Z., Les élections des délégués du personnel. — Robert Désiry, L'application géographique de la réglementation légale du prix des loyers d'habitation. — Gilbert Tixier, La création de cliniques ouvertes dans les hôpitaux. — J. Percerou, La compensation entre créances connexes, en matière de faillite.